

Народна банка на Република Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

февруари 2018 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (ноември 2017 година – јануари 2018 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2017 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во претходниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Во периодот од ноември до сега, беше забележано подобрување на глобалното економско окружување во споредба со октомвриските проекции, имајќи го предвид посилниот глобален раст остварен во 2017 година и поповолните глобални изгледи. Имено, според најновите оценки¹, се очекува дека глобалната активност ќе расте и во 2018 година и 2019 година, при што се извршени нагорни ревизии на проекциите за глобалниот раст. Од аспект на ризиците, се оценува дека тие на краток рок се главно врамнотежени, но на среден рок и натаму се неповолни, како одраз на можноста за зголемување на финансиски ранливости при олеснети финансиски услови, евентуалното спроведување протекционистички политики и влијанието на геополитичките превирања. Во однос на **економските остварувања во еврозоната**, како наш клучен економски партнер, првичните објави покажуваат солиден економски раст и во последниот квартал на 2017 година, којшто изнесува 2,7% на годишна основа, односно 0,6% на квартална основа (2,8%, односно 0,7%, соодветно во претходниот квартал). Исто така, најновите високофреквентни податоци и анкетни истражувања на домаќинствата и претпријатијата упатуваат на веројатност за забрзување на економскиот раст на почетокот од 2018 година. Воедно, поволните движења на пазарот на труд продолжија, при што во четвртиот квартал од минатата година стапката на невработеност се намали на 8,8% (9% во претходниот квартал). Во однос на инфлацијата, најновите податоци за јануари покажуваат натамошно забавување на годишната стапка на 1,3% (од 1,4% во декември), што во најголем дел се должи на забавениот раст на цените на енергијата (2,1%), при малку понизок раст и на цените на храната (1,9%). Од друга страна, базичната инфлација забележа минимално повисок годишен раст во однос на претходниот месец, но и натаму е ниска (1%). Според најновите оценки, се очекува дека **каматната стапка ЕУРИБОР** во 2018 година и 2019 година ќе биде на слично ниво како во октомвриската проекција, согласно со соопштените насоки за спроведувањето на монетарната политика од страна на ЕЦБ во наредниот период.

Гледано низ призмата на одделните квантитативни показатели за надворешното окружување на македонската економија, проекциите за странската ефективна побарувачка се ревидирани во нагорна насока во однос на октомвриските очекувања во целиот период на проекции. Слични нагорни ревизии се извршени и кај странската ефективна инфлација за оваа и за наредната година. Според новите оценки за девизниот курс евро/САД-долар, се очекува дека САД-доларот ќе забележи поголема депрецијација во 2018 година и 2019 година, во однос на проекциите. **Во поглед на цените на примарните производи на светските берзи, споредбата со октомври главно упатува на нагорни ревизии на цените во периодот на проекции.** Гледано по одделни производи, најновите оценки за светските цени на нафтата упатуваат на значително повисок ценовен раст во 2018 година и поголем пад во 2019 година во однос на октомврискиот циклус. Кај **цените на металите** очекувањата се главно поповолни во споредба со октомври, особено

¹ Ажурирање на Светскиот економски преглед, ММФ, јануари, 2018 година.

за 2018 година, за кога се предвидува дека цените на никелот и бакарот ќе остварат значително повисоки стапки на раст. Во 2019 година цената на бакарот повторно е ревидирана малку нагоре, за разлика од цената на никелот којашто е непроменета. Во поглед на **светските цени на примарните прехранбени производи** ревизиите се во нагорна насока, што би можело да придонесе за поголеми увозни притисоци врз домашната инфлација. Притоа, се очекува дека цената на пченицата ќе забележи повисок раст во наредните две години, додека за цената на пченката се очекува дека ќе оствари помал пад во 2018 година и минимално повисок раст во 2019 година. Сепак, треба да се има предвид дека оценките за цените на овие примарни производи се исклучително променливи, што создава неизвесност околу процената на нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, особено на подолг рок.

Споредбата на последните макроекономски показатели за домашната економија со нивната проектирана динамика во рамки на октомврскиот циклус на проекции не упатува на позначителни отстапувања во одделните сегменти. Објавените проценети податоци за БДП за третиот квартал го потврдуваат растот на економијата, којшто е малку понизок во однос на очекуваниот раст во рамки на октомвриската проекција. Расположливите високофреквентни податоци за четвртиот квартал упатуваат на малку поповолни поместувања во економијата во однос на претходното тримесечје, а резултатите од анкетните истражувања покажуваат задржување на довербата на економските субјекти. Кога станува збор за промените кај потрошувачките цени, во јануари се направени нагорни корекции во поглед на очекуваното движење за 2018 година кај влезните претпоставки. Во отсуство на податоци за движењето на цените во домашната економија во јануари 2018 година, а во услови кога инфлацијата во 2017 година е во рамки на проекциите, засега ризиците во однос на проекцијата на инфлацијата за 2018 година се оценуваат како рамнотежени.

Девизните резерви на крајот од 2017 година изнесуваа 2.336 милиони евра и на годишна основа забележаа пад од 159 милиони евра. На крајот од јануари 2018 година податоците укажуваат на зголемување на девизните резерви, што во најголем дел се должи на трансакциите за сметка на државата, како резултат на издавањето на шестата еврообврзница на меѓународните финансиски пазари. Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се движат во сигурна зона. Расположливи податоци од надворешниот сектор за 2018 година се податоците за нето-откупот од менувачко работење, заклучно со јануари. Тие укажуваат на нето-приливи од приватните трансфери коишто се во согласност со проектираните за првиот квартал од 2018 година, но податоците се расположливи за кус временски период и не се доволни за да се изведат посигурни заклучоци.

Во однос на движењата во монетарниот сектор, конечните податоци заклучно со декември покажуваат значителен раст на вкупните депозити кај банките (од 3,7%) на месечна основа, наспроти 0,9% во претходниот месец. Поизразениот раст на депозитите е вообичаен за последниот месец од годината и во еден дел се објаснува со влијанието на одредени сезонски фактори. Анализирани од секторски аспект, месечното зголемување на вкупните депозити произлегува од депозитите на домаќинствата, при што позитивен, но релативно помал придонес кон растот имаат и депозитите на претпријатијата. Од аспект на валутната структура, најголем дел од растот е под влијание на депозитите во домашна валута (вклучително и депозитните пари), додека придонесот на депозитите во странска валута е помал. **На годишна основа**, вкупните депозити во декември се повисоки за 5,2%, што е над проектираниот раст од 3,6%, согласно со октомвриската проекција. Во однос на кредитниот пазар, и кај вкупните кредити во декември беше забележано значително забрзување на растот (месечен раст од 3%, наспроти 0,9% во претходниот месец). Ваквите остварувања се карактеристични за декември во последните пет години и речиси во целост произлегуваат од растот на кредитирањето на секторот „претпријатија“. На годишна основа, вкупните кредити во декември се повисоки за 5,7%, што е повисоко остварување во споредба со проектираниот

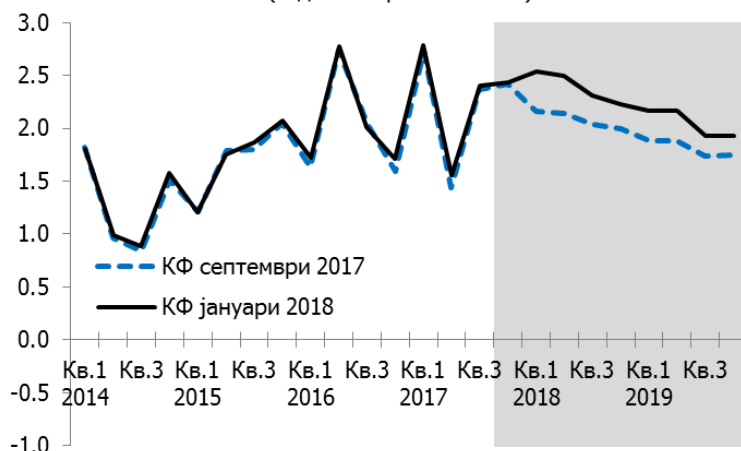
раст од 4,6%. Остварувањата кај кредитната активност соодветствуваат со резултатите од Анкетата за кредитната активност за четвртиот квартал од 2017 година, коишто укажуваат на раст на побарувачката на кредити и натамошно подобрување на кредитните услови. Се очекува дека ваквата динамика кај кредитната активност, според банките, ќе продолжи и во првите три месеци на 2018 година.

Во 2017 година во Буџетот на Република Македонија беше остварен дефицит од 16.896 милиони денари, којшто беше финансиран од домашни извори, преку нето-емисија на нови државни хартии од вредност на домашниот пазар и со повлекување депозити од сметката на државата кај Народната банка. Остварениот дефицит во Буџетот претставува 91% од предвидениот дефицит со Ребалансот на Буџетот за 2017 година.

Последните макроекономски показатели и оценки не упатуваат на позначителни отстапувања во однос на проектираната динамика, а согледувањата за амбиентот за спроведување на монетарната политика главно се поповолни. На крајот од јануари 2018 година девизните резерви (приспособени за ценовните и курсните разлики и ценовните промени на хартиите од вредност) забележаа раст во однос на крајот од 2017 година, што во најголем дел се должи на трансакциите за сметка на државата, а како резултат на издавањето на шестата еврообврзница на меѓународните финансиски пазари. Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се во сигурната зона. Во однос на економската активност, остварениот раст во третиот квартал е малку послаб од очекувањата, а сигналите од високофреквентните показатели и анкетните истражувања за последниот квартал покажуваат малку поповолни движења од оние во третиот квартал. Во однос на инфлацијата, ризиците во однос на проекцијата на инфлацијата за 2018 година засега се оценуваат како врамнотезени. Во рамки на монетарниот сектор, растот на депозитите и кредитите е повисок од проектираниот.

Селектирани макроекономски показатели ¹	2016						2017												2018								
	2014	2015	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2016	ян.	фев.	мар.	Кв.1	апр.	мај.	јул.	Кв.2	јул.	авг.	сеп.	Кв.3	окт.	ноев.	дек.	Кв.4	2017	јан.		
I. Реален сектор индикатори																											
Бруто домаћи производ (годишна реална раст)²	3,6	3,9	3,6	2,3	2,4	3,3	2,9								0,0				0,2								
Индустријски производста ²																											
Стапка на промена (годишна)	4,8	4,9	10,7	1,3	5,0	-1,8	3,4	-2,6	-1,3	-0,9	-1,5	-1,9	9,2	4,0	3,7	-2,2	-5,3	0,3	-2,4	1,3	4,1	-2,6	0,9	0,2	0,2	0,2	
Кумулативна просечна стапка	4,8	4,9	10,7	5,6	5,4	3,4	3,4	-2,6	-1,9	-1,5	-1,5	-1,6	0,6	1,2	1,2	0,7	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Инфлација ³																											
ЦПИ Инфлација (годишна) ⁴	-0,5	-0,4	-0,1	-0,7	-0,2	-0,1	-0,2	0,6	0,2	0,6	0,5	1,0	1,2	1,5	1,2	1,2	1,9	1,7	1,6	1,9	2,2	2,4	2,2	2,4	2,2	2,4	
ЦПИ Инфлација (кумулативна просечна)	-0,3	-0,3	-0,1	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	0,6	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4		
Базична инфлација (кумулативна просечна)	0,5	0,5	1,6	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,6	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3		
Базична инфлација (годишна)	0,5	0,5	1,6	1,3	1,1	1,1	1,1	1,4	1,4	2,0	1,6	2,0	2,1	2,4	2,2	2,3	3,0	2,7	2,7	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9		
Работна сила																											
Стапка на невработеност	28,0	26,1	24,5	24,0	23,4	23,1	23,7																				
II. Фискален сектор индикатори □																											
(Централен Буџет и Буџети на Фондови)																											
Вкупни буџетски приходи	145.929	161.207	40.583	41.422	43.808	43.543	169.356	12.584	13.310	16.840	42.734	15.056	15.356	13.224	43.636	15.173	14.482	14.945	44.600	15.390	14.353	18.975	48.718	179.688			
Вкупни буџетски расходи	168.063	180.632	46.218	42.729	45.993	50.507	185.407	14.722	14.845	16.733	46.300	15.082	17.089	16.206	48.377	17.567	14.564	15.215	47.346	15.658	16.215	22.688	54.561	196.584			
Буџетско салдо (готововинска основа)	-22.134	-19.425	-5.635	-1.307	-2.185	-6.964	-16.051	-2.138	-1.535	107	-3.566	-0,06	-1.733	-2.982	-4.741	-2.394	-0,2	-0,70	-2.746	-0,268	-1.862	-3.713	-5.843	-16.896			
Буџетско салдо (% од БДП) ⁷	-4,2	-3,5	-0,9	-0,2	-0,4	-1,2	-2,7	-0,3	-0,2	0,0	-0,6	0,0	-0,3	-0,5	-0,8	-0,4	0,0	0,0	-0,4	0,0	-0,3	-0,6	-0,9	-2,7			
III. Финансиски индикатори⁸																											
Парична маса (M1), годишна стапка на раст	10,5	6,8	6,2	2,5	4,0	6,1	6,1	6,7	5,1	4,2	4,2	5,9	6,4	7,8	7,8	7,4	6,5	6,4	6,4	6,2	5,9	5,3	5,3	5,3	5,3	5,7	
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	10,0	9,5	8,4	3,5	2,5	0,9	0,9	6,6	-0,3	0,0	0,0	0,6	1,5	4,4	4,4	4,9	5,1	4,3	4,3	4,8	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	
Вкупни кредити на население	11,8	12,9	13,0	8,8	7,3	7,0	7,1	6,7	6,6	6,6	6,5	6,7	6,5	9,5	9,5	9,8	10,0	9,8	9,8	9,3	9,7	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	
Вкупни депозити на претпријатија	8,6	7,1	5,1	-0,5	-1,2	-3,8	-3,8	-4,4	-5,9	-5,2	-5,2	-4,2	-2,8	0,0	0,0	0,8	1,0	-0,5	-0,5	0,9	1,9	2,8	2,8	2,8	2,8		
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст	10,4	6,5	6,2	2,3	4,0	5,7	5,7	6,7	5,0	4,2	4,2	6,5	6,4	7,6	7,6	7,3	6,1	6,0	6,0	6,1	5,7	5,4	5,4	5,4	5,4		
Вкупни депозити на население	8,9	4,1	3,1	0,2	1,2	2,5	2,5	2,8	2,8	1,8	1,8	3,4	5,5	6,5	6,5	5,4	5,7	5,6	5,6	5,3	5,4	6,1	6,1	6,1	6,1		
Вкупни депозити на претпријатија	15,7	13,0	16,0	5,6	11,3	13,4	13,4	15,9	9,0	8,8	8,8	12,0	7,9	10,8	10,8	11,4	6,2	5,6	5,6	7,2	5,0	2,1	2,1	2,1	2,1		
Каматни стапки ⁹																											
Каматна стапка на БЗ	3,25	3,25	3,25	4,00	4,00	3,75	3,75	3,50	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25		
Активни каматни стапки																											
депозити (агрегатна, за депозити и депозити со девинка клаузула)	7,5	7,1	6,7	6,6	6,6	6,5	6,6	6,4	6,4	6,3	6,4	6,3	6,3	6,2	6,3	6,2	6,2	6,1	6,2	6,1	6,0	5,9	6,0	6,2	6,2		
депозити	6,3	5,9	5,6	5,5	5,4	5,2	5,4	5,1	5,1	5,0	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	4,7	4,9		
Пасивни каматни стапки																											
депозити (агрегатна, за депозити и депозити со девинка клаузула)	3,7	2,9	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2		
депозити	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8		
IV. Надворешен сектор индикатори																											
Биланс на трговска сметка (во милиони ЕУР)	-43,2	-177,1	-48,2	-209,4	106,1	-115,5	-265,0	-13,0	-58,2	-68,9	-140,1	-42,7	-53,0	0,2	-95,5	60,4	66,4	48,2	174,9	-152,6	-175,2	-218,1	-545,9	-1817,7			
Биланс на трговска сметка (% од БДП) ¹⁰	-0,5	-2,0	-0,5	-2,2	1,1	-1,2	-2,7	-0,1	-0,6	-0,7	-1,4	-0,4	-0,5	0,0	-0,9	0,6	0,7	0,5	1,7	-1,5	-1,7	-2,1	-5,3	-17,8			
Трговски биланс (во милиони ЕУР) ¹¹	-1757,9	-1713,6	-373,2	-501,5	-391,4	-511,3	-1777,4	-122,1	-138,1	-174,9	-435,1	-164,5	-182,1	-104,2	-450,8	-134,1	-152,6	-99,2	-385,9	-152,6	-175,2	-218,1	-545,9	-1817,7			
Трговски биланс (% од БДП) ¹¹	-20,5	-18,9	-3,8	-5,1	-4,0	-5,2	-18,0	-1,2	-1,4	-1,7	-4,3	-1,6	-1,8	-1,0	-4,4	-1,3	-1,5	-1,0	-3,8	-1,5	-1,7	-2,1	-5,3	-17,8			
Увоз (во милиони ЕУР)	3745,6	4987,6	3983,3	3557,7	1540,0	1162,4	4180,9	238,8	283,7	436,1	1188,6	400,7	438,8	435,4	1270,9	415,8	385,0	462,2	1263,0	470,3	480,3	496,1	1324,7	5007,2			
Извоз (во милиони ЕУР)	5503,5	6701,2	4376,5	4059,2	1540,0	1162,4	4180,9	238,8	283,7	436,1	1188,6	400,7	438,8	435,4	1270,9	415,8	385,0	462,2	1263,0	470,3	480,3	496,1	1324,7	5007,2			
Стапка на раст на извозот (годишна)	10,5	5,4	3,3	4,9	10,2	3,0	5,3	27,3	9,3	16,4	16,7	6,8	16,1	8,5	10,5	6,5	5,5	9,2	7,1	16,7	18,9	5,0	13,2	11,8			
Стапка на раст на увозот (годишна)	15,8	9,1	5,3	1,4	10,5	6,4	5,9	14,0	10,9	24,9	16,8	8,7	22,3	31,0	20,3	2,9	8,9	18,2	10,0	21,3	27,9	0,7	16,1	15,7			
Странски директни инвестиции (во милиони ЕУР)	197,4	202,8	129,3	41,4	20,1	126,1	316,9	-6,5	53,0	65,1	111,6	33,0	17,3	-61,2	-10,8	4,7	-8,3	-46,6	50,2								
Надворешен долг																											
Бруто надворешен долг (во милиони ЕУР)	5992,3	6290,5	6813,1	6861,2	7488,7	7216,6	7216,6				7786,8				7786,8				7710,2								
Јавен сектор	2846,8	2937,7	3279,1	3282,8	3890,9	3445,3	3445,3				3819,9				3819,9				3710,6								
Јавен сектор/БДП (во %)	33,2	32,4	33,7	33,8	40,0	35,4	35,4				37,4				36,6				36,3								
Приватен сектор	3145,5	3356,9	3534,0	3578,4	3597,8	3771,2	3771,2				3967,0				4045,8				4000,0								

Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

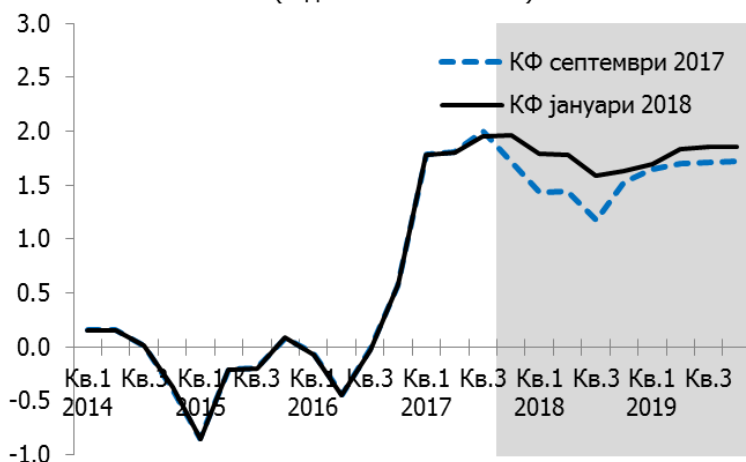
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

Со најновите оценки за странската ефективна побарувачка е извршена нејзина нагорна ревизија за целиот период на проекции во однос на октомврскиот циклус...

...при што сега се очекува стапката на раст да изнесува 2,3% во 2017 година (2,2% во октомври), а во 2018 и 2019 година таа се оценува на 2,4% и 2%, соодветно (наспроти 2,1% и 1,8% во октомври).

Промената во оцените на странската побарувачка, во најголема мера, е резултат на очекувањата за повисок економски раст на Германија.

Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

Во 2017 година остварената странска ефективна инфлација изнесува 1,9%, што претставува минимално нагорно отстапување во однос на октомвриската проекција од 1,8%.

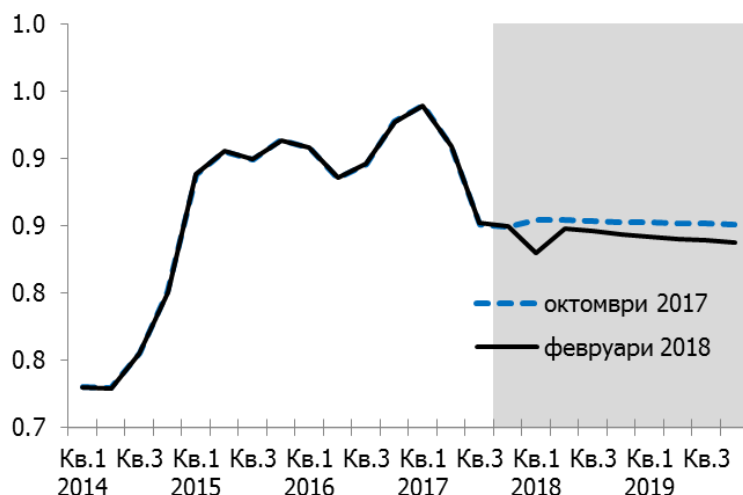
Најновите проекции упатуваат на повисока странска инфлација и во тековната и во наредната година...

...при што сега се очекува таа да изнесува 1,7% и 1,8% во 2018 и 2019 година, соодветно, наспроти 1,4% и 1,7% во октомври...

...во најголем дел како резултат на оцените за повисока увезена инфлација од Србија².

² Инфлацијата во Србија е коригирана за промените во девизниот курс.

Курс евро/САД долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

Остварувањата за девизниот курс евро/САД-долар за 2017 година се во согласност со октомвриските пројекции...

...односно, забележан е пад на вредноста на САД-доларот во однос на еврото од 1,9%.

Од друга страна, за 2018 и 2019 година е извршена надолна ревизија, при што сега се очекува поголема депрецијација на САД-доларот во однос на еврото од проектираната во октомври, особено во 2018 година...

...што во најголема мера се должи на поповолните економски остварувања и пројекции за еврозоната, при постепено намалување на обемот на квантитативно олеснување од страна на ЕЦБ по декември 2017 година.

Во 2017 година беше остварен малку повисок раст на цената на нафтата во споредба со октомвриската пројекција.

Во најновите оценки за цената на нафтата³ во 2018 година е извршена нагорна ревизија...

...при што сега се очекува значително поголем ценовен пораст...

...во најголем дел како резултат на договорот на земјите од ОПЕК и Русија за продолжување на договорот за намалување на производството на нафта⁴, очекувањата за зголемена глобална побарувачка и можноста производителите на нафта во САД да не успеат да ја задоволат растечката глобална побарувачка за овој енергент.

Од друга страна, за 2019 година е извршена надолна ревизија...

Нафта „брент“ (квартален просек, евра/барел)

Извор: ММФ, Светската Банка и пресметки на НБРМ.

³ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

⁴ На 30.11.2017 година земјите-членки на ОПЕК и Русија донесоа одлука за продолжување на мерката за намалување на производството на нафта за дополнителни девет месеци, односно до крајот на 2018 година, чија цел е намалување на залихите на овој енергент на глобално ниво. Исто така, други земји производители на нафта коишто не се земји-членки на ОПЕК, вклучувајќи ја и Русија, го поддржаа продолжувањето на договорот, при што ќе се произведуваат 1,8 милиони барели помалку на ден сè до декември 2018 година. Исто така, на мерката се приклучија и Нигерија и Либија, земји коишто не беа претходно дел од договорот.

...при што сега се очекува поголемо намалување на цената на нафтата од проекцијата во октомври.

Остварениот раст на цените на бакарот и никелот во 2017 година беше малку повисок отколку во проекцијата од октомври.

Во 2018 година цените на металите се ревидирани во нагорна насока...

...при што сега се очекува значително повисок пораст на цената на никелот и бакарот...

...што во најголема мера се должи на очекувањата за зголемена глобална побарувачка за овие метали, како и на можните прекини во снабдувачките капацитети.

За 2019 година се очекува дека цената на бакарот повторно ќе оствари повисок пораст отколку во октомвриската проекција, додека кај очекуваниот раст на цената на никелот не се извршени корекции.

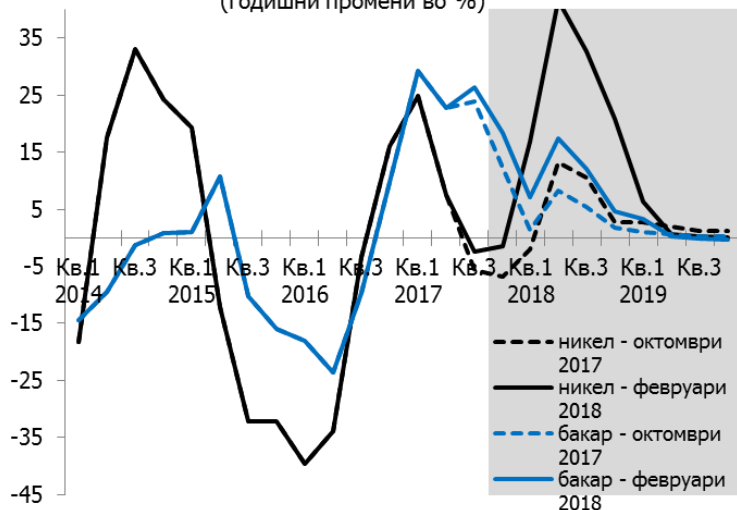
Во 2017 година се остварија октомвриските оцени за раст на цената на пченицата и пад на цената на пченката.

Очекувањата за берзанските цени на прехранбените производи за 2018 година се ревидирани нагоре во однос на октомврискиот циклус...

...при што сега се очекува повисок раст на цената на пченицата⁵, во најголема мера како резултат на очекувањата за намалено ниво на светските залихи...

...и помал пад на цената на пченката, при очекувања за зголемена побарувачка во ЕУ и Мексико.

Цени на никелот и бакарот во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ, Светската Банка и пресметки на НБРМ.

Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ, Светската Банка и пресметки на НБРМ.

⁵ Во проекциите од октомври 2017 година се започна да се користи нова серија на податоци за цените на пченицата објавена од Светската банка, наместо досегашната серија од ММФ. Поради разликите помеѓу двете серии, а со цел да се обезбеди усогласеност при споредбата на двете проекции се користи серијата на податоци објавена од Светската банка.

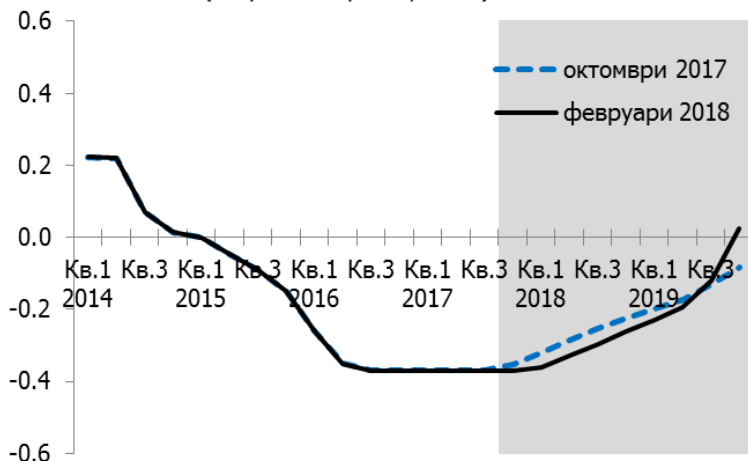
За 2019 година, цените на прехранбените производи повторно се коригирани нагоре, при што сега се очекува нивен поголем раст во однос на октомври.

За 2018 и 2019 година се извршени минимални промени во оцените за едномесечниот Еурибор...

...којшто сега се предвидува дека ќе изнесува -0,3% во 2018 година и -0,13% во 2019 година (-0,27% и -0,15% во октомври, соодветно)...

...во услови на продолжување на програмата за квантитативно олеснување од страна на ЕЦБ до септември 2018 година или понатаму, иако при намален обем⁶ и при оцени на пазарните учесници за можно започнување со нормализирање на каматната политика кон крајот на 2019 година, што би придонесло за преминување на странската камата во позитивната зона за првпат по подолг период.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРМ.

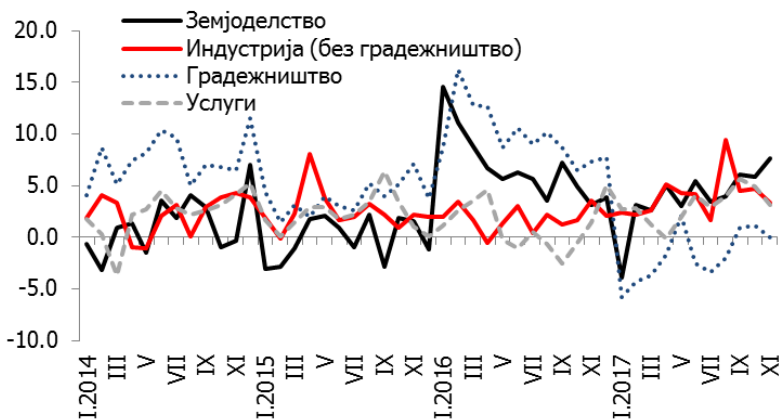
⁶ На редовниот состанок на ЕЦБ во јануари, Европската централна банка, одлучи да ја задржи тековната каматна стапка и продолжување со помал обем (30 милијарди евра месечно) на програмата за квантитативно олеснување до септември 2018 година.

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

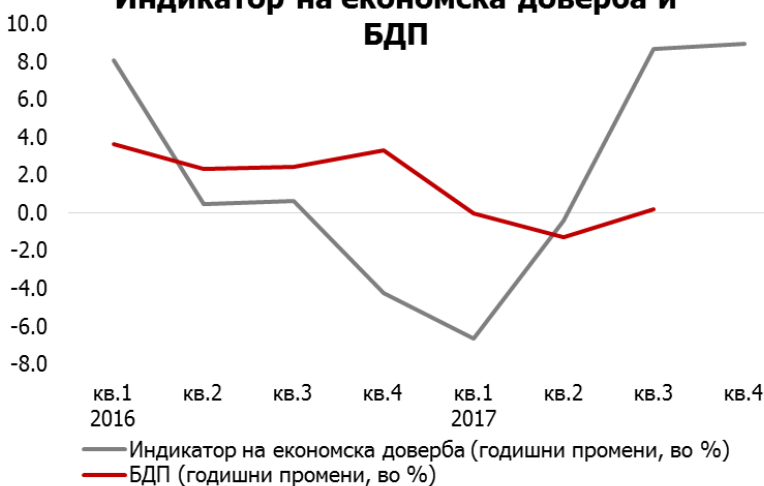
Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Индикатор на економска доверба и БДП

Извор: ДЗС и Европска комисија.

Во ноември 2017 година, просечната нето-плата во домашната економија забележа номинален годишен раст од 3,6% што претставува мало забавување на растот (од 0,4 п.п.) во однос на минатиот месец. Раст на платите во ноември е забележан кај најголем дел од секторите, при што најизразен е во преработувачката индустрија, секторот „објекти за сместување и сервисни дејности со храна“ и во секторот „земјоделство, шумарство и рибарство“.

Во услови на умерен годишен раст на трошоците на живот во ноември, реалните плати бележат раст од 1,4%.

Остварувањата кај платите во периодот октомври–ноември се повисоки од очекувањата за четвртиот квартал во рамки на октомвриската проекција.

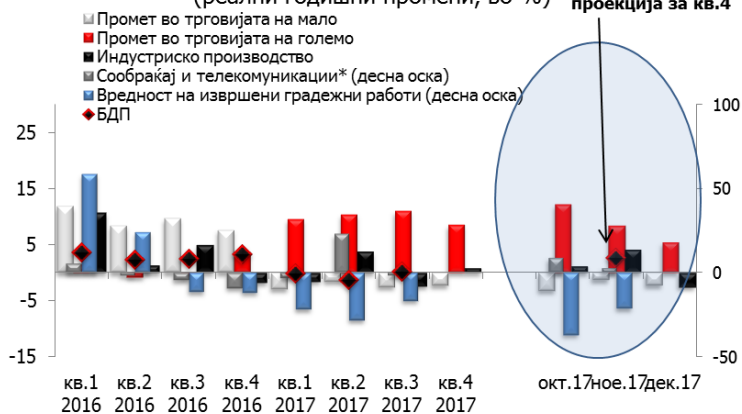
Расположливите високофреквентни податоци за поместувањата на страната на понудата и побарувачката, главно упатуваат на поповолни движења во економијата во последниот квартал на годината, во споредба со третото тримесечје. Поволни се и резултатите добиени од анкетните истражувања преку коишто се следат согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата⁷ коишто во четвртиот квартал покажуваат задржување на довербата на економските субјекти.

По падот во третиот квартал, индустриското производство во последниот квартал на годината бележи минимален годишен раст

⁷ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

Економски сектори

(реални годишни промени, во %)

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

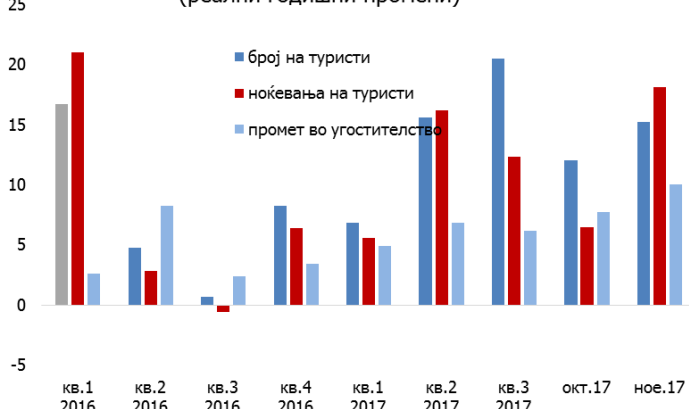
којшто се должи на растот на производството во преработувачката индустрија, додека производството во енергетскиот сектор и рударството беше намалено.

Гледано според одделните дејности во рамки на преработувачката индустрија, годишен раст на производството има кај поголем дел од дејностите, а највисок беше придонесот на дејностите каде што произведуваат поголемите извозни капацитети со странски капитал (машини и уреди, електрична опрема). Од друга страна, производството кај поголемиот дел од традиционалните дејности бележи намалување, со највисок негативен придонес од производството на пијалаци, метали, тутунски производи и облека.

Во четвртиот квартал продолжи растот на вредноста на прометот во **вкупната трговија** главно одразувајќи ги поместувањата кај трговијата на големо, додека трговијата на мало бележи мало годишно намалување.

Индикатори за угостителството

(реални годишни промени)

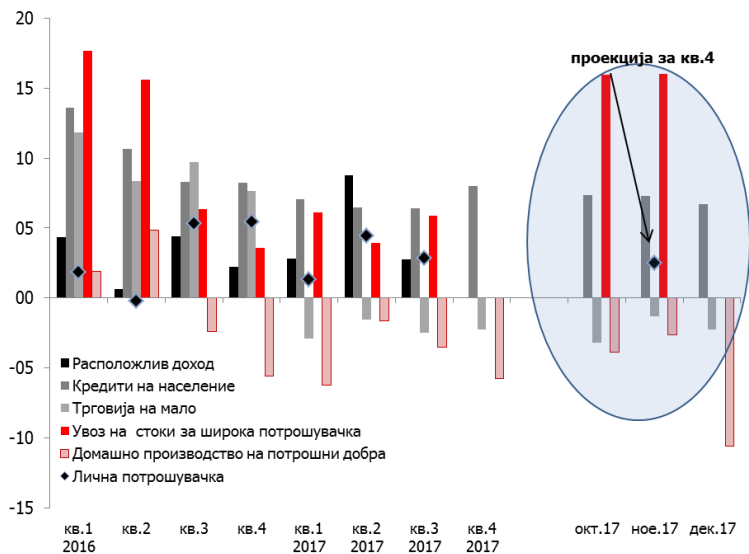
Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

Поволни беа движењата и во **транспортниот сектор**, каде што во периодот октомври–ноември дојде до раст на железничкиот товарен сообраќај. Зголемениот број туристи, ноќевања и промет во **угостителството** во октомври-ноември упатува на продолжување на повољните поместувања во овој сектор во последниот квартал од годината.

Од друга страна, остварувањата во градежниот сектор за периодот октомври–ноември упатуваат на негово неповолно влијание врз економската состојба. Така, активноста во **градежништвото** и натаму се намалува, под влијание на намалената активност во доменот на нискоградбата, додека во високоградбата е забележан раст.

Расположливите показатели на страната на **агрегатната**

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

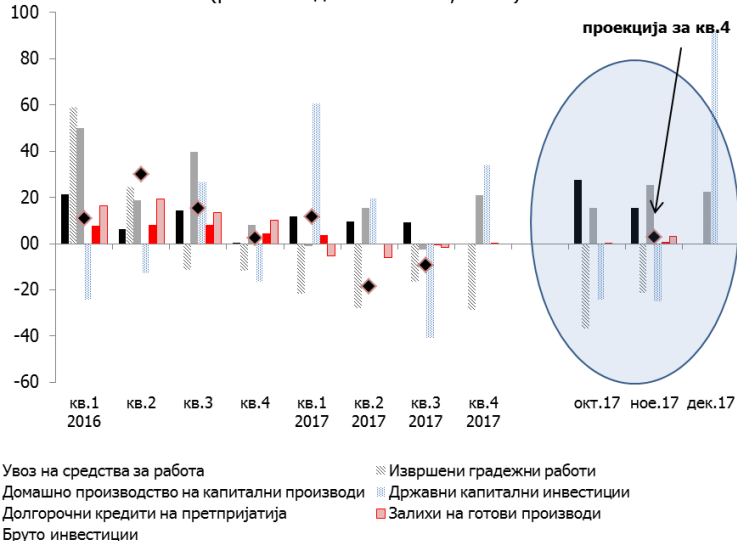

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

побарувачка, исто така, упатуваат на поволни движења во четвртиот квартал.

Показателите за поместувањата кај **личната потрошувачка** во четвртиот квартал⁸ главно упатуваат на натамошен раст на оваа расходна компонента, во услови на годишен раст на кредитирањето на населението, поволни поместувања кај дел од компонентите на расположливиот доход (просечната плата, пензиите и приватните трансфери) и повисок увоз на потрошни добра. Од друга страна, во четвртиот квартал продолжи намалувањето на вредноста на прометот во трговијата на мало и падот на домашното производство на потрошни добра.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

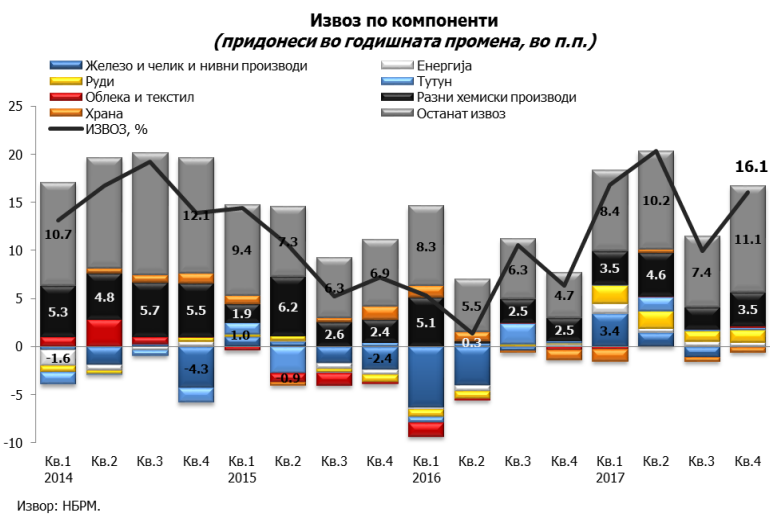
Во четвртиот квартал⁹ се очекува и подобрување на состојбата во доменот на **инвестициската потрошувачка**. Така, забележан е значителен годишен раст на државните капитални инвестиции и домашното производство на капитални добра, мал раст на долгорочното кредитирање на корпоративниот сектор, како и позитивни сигнали од забрзаниот раст на увозот на производи за инвестиции. Од друга страна, во текот на кварталот е забележано годишно намалување на градежната активност.

Податоците за **надворешнотрговската размена** упатуваат на проширување на трговскиот дефицит во четвртиот квартал на 2017 година, при истовремен номинален раст и на извозот и увозот на стоки.

Согласно со фискалните податоци за буџетот за декември, **јавната потрошувачка** во четвртиот квартал бележи пад, главно заради пониските расходи за стоки и услуги.

⁸ Податоците за платите, трансферите и увозот на потрошни добра се однесуваат на периодот октомври–ноември 2017 година.

⁹ Податоците за увозот на производи за инвестиции и за извршените градежни работи се однесуваат на периодот октомври–ноември 2017 година.

Во четвртиот квартал од 2017 година, повисокиот раст на вкупниот увоз во споредба со порастот на извозната компонента доведе до проширување на дефицитот на надворешнотрговската размена за 6,8% на годишна основа.

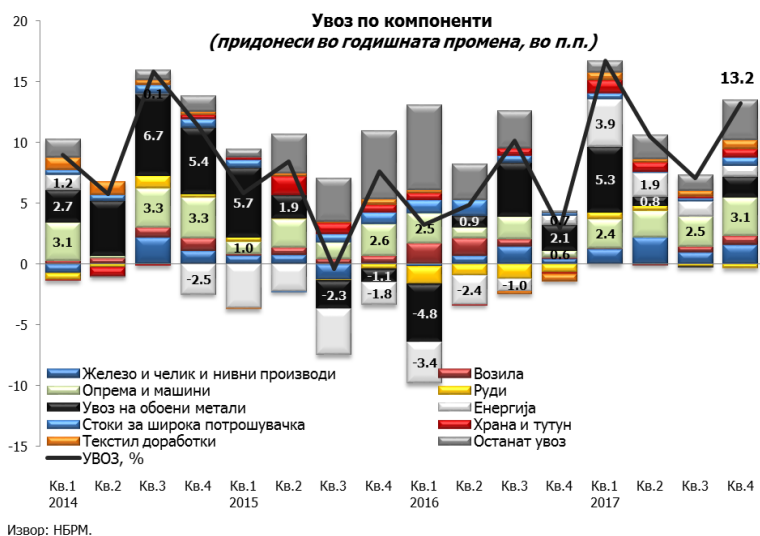
Извозот на стоки во последниот квартал забележа годишен раст од 16,1%, во најголем дел поддржан од добрите остварувања на новите капацитети ориентирани кон извоз. Позитивен придонес остварија и поголемиот дел од останатите извозни компоненти, пред сè извозот на руди. Намалување на годишна основа бележи извозот на храна.

Во споредба со октомвриската проекција, **остварениот извоз во последниот квартал е повисок од очекуваниот за четвртото тримесечје.** Позитивни отстапувања се забележуваат кај извозот на новите капацитети ориентирани кон извоз, но и кај извозот на железо и челик, како и кај извозот на енергија...

...додека извозот на храна и на руди е умерено послаб во однос на очекуваниот според октомвриската проекција.

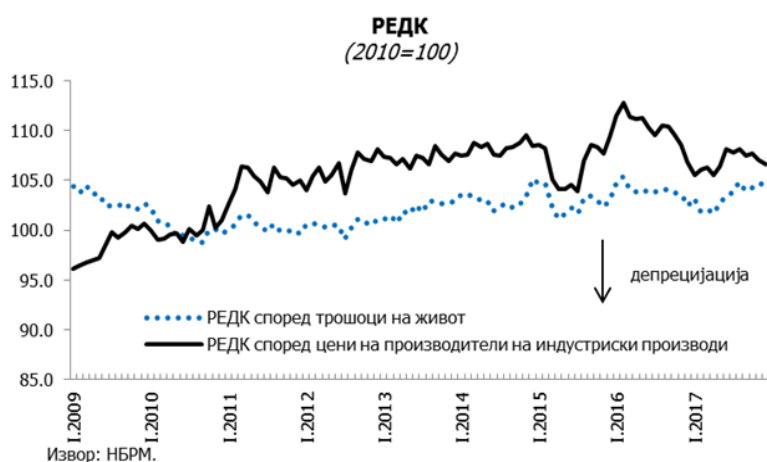
Увозот на стоки во четвртиот квартал на 2017 година е повисок за 13,2% во однос на истиот период од претходната година. Растот во поголем дел се должи на повисокиот суровински увоз на дел од новите индустриски капацитети и на порастот на увозот на опрема и машини, но позитивен придонес имаат и речиси сите останати увозни сегменти.

Остварениот увоз на стоки во последниот квартал на 2017 година е повисок во однос на проектираниот со октомвриската проекција, при нагорни отстапувања кај увозот на новите капацитети ориентирани кон извоз во економијата и кај увозот на опрема и машини, но и кај дел од останатите увозни категории.

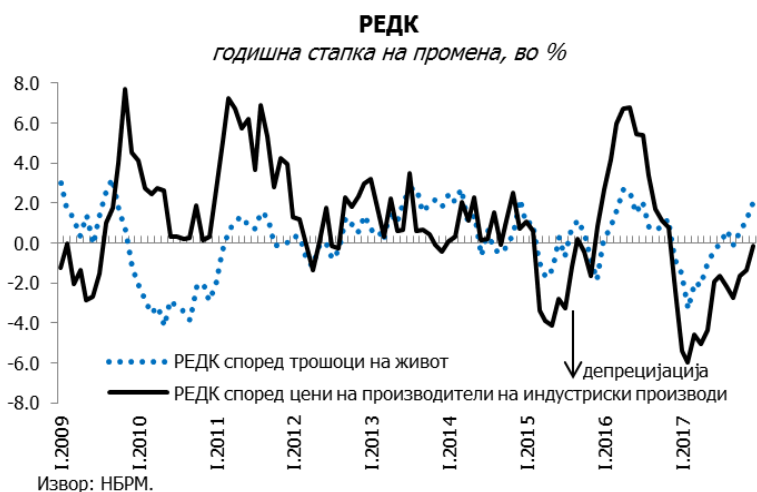

...при позначително надолно отстапување кај увозот на енергија.

Остварувањата на компонентите на надворешнотрговската размена укажуваат на трговски дефицит којшто е понизок од очекуваниот за четвртиот квартал на 2017 година, согласно со октомвриската проекција.

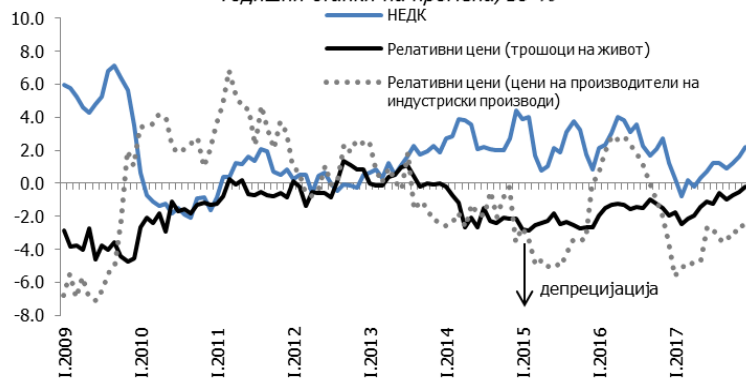
Во декември 2017 година, **показателите на ценовната конкурентност на домашната економија забележаа дивергентни движења во споредба со истиот период од претходната година. Притоа,** индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот забележа поизразена апрецијација од 2%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи оствари минимална депрецијација од 0,1%.

Релативните трошоци на животот остварија годишен пад од 0,2%, а кај релативните цени на индустриските производи е забележано намалување за 2,3%. Во спротивна насока влијаеше движењето на НЕДК, којшто апрецира за 2,2%, во најголем дел како резултат на депрецијацијата на турската лира.

НЕДК и релативни цени

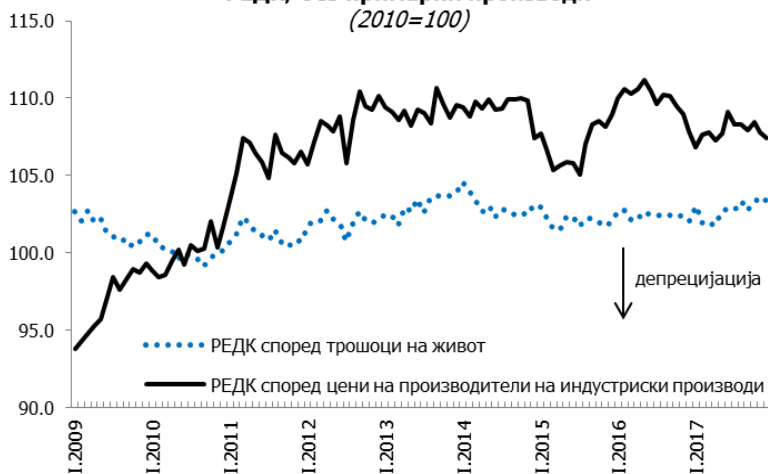
годишни стапки на промена, во %

Извор: НБРМ.

РЕДК, без примарни производи

(2010=100)

Извор: НБРМ.

РЕДК, без примарни производи

годишна стапка на промена, во %

Извор: НБРМ.

Слични движења покажува и анализата на движењето на **индексите на РЕДК, пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарни производи¹⁰ во декември 2017 година.** Така, индексот на РЕДК заснован врз трошоците на живот, забележа апресијација од 1,2%, додека РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи забележа депресијација од 0,4%.

На годишна основа, релативните трошоци на живот и релативните цени на производителите на индустриски производи забележаа намалување од 0,1% и 1,7%, соодветно. НЕДК забележа апресијација од 1,3% на годишна основа.

¹⁰ Примарни производи коишто не се опфатени со пресметката се: нафтата и нафтените деривати, железото и челикот, рудите и увозните сировини за новите индустриски капацитети во слободните економски зони.

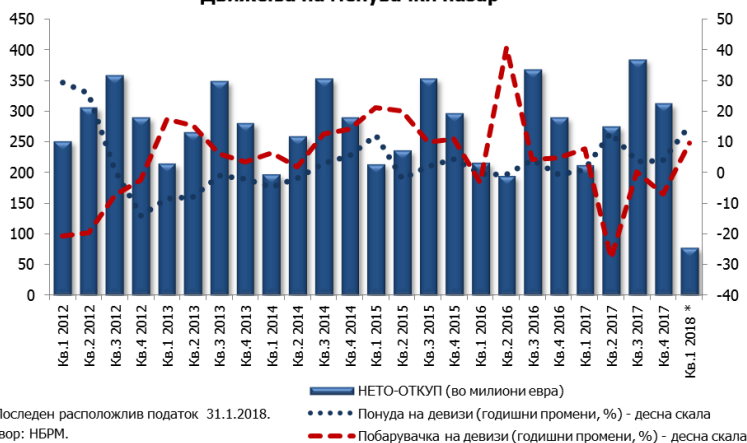
НЕДК и релативни цени, без примарни производи

годишни стапки на промена, во %

Извор: НБРМ.

Движења на менувачки пазар

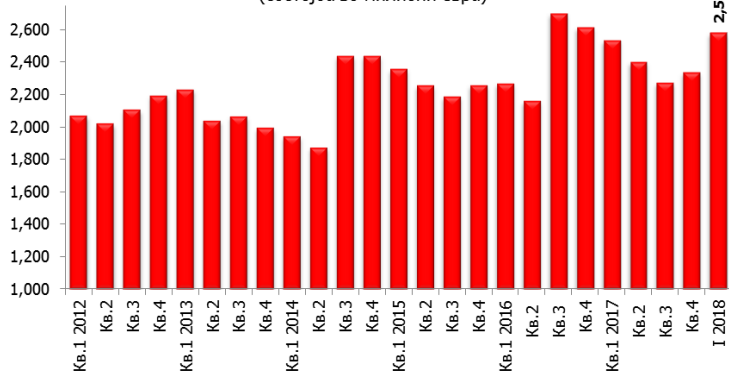

* Последен расположив податок 31.1.2018.

Извор: НБРМ.

Бруто девизни резерви

(состојба во милиони евра)

Извор: НБРМ.

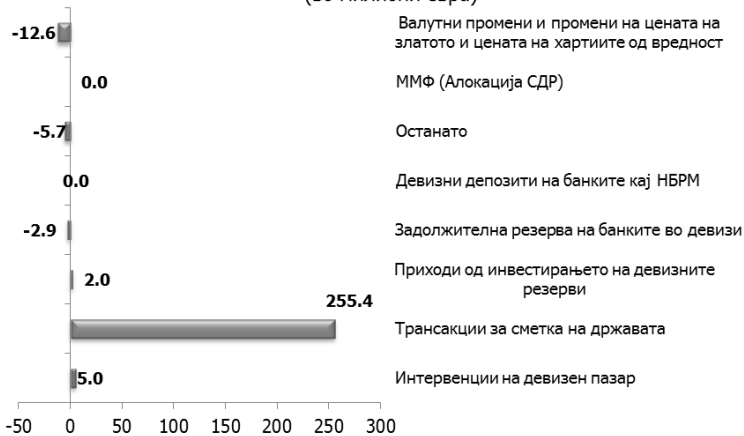
Последните податоци за менувачкото работење, заклучно со јануари 2018 година, укажуваат на годишен раст на понудата и на побарувачката на девизи.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во текот на јануари 2018 година изнесува 77,5 милиони евра, што претставува раст од 17,4% на годишна основа.

На 31.1.2018 година, состојбата на бруто девизните резерви изнесуваше 2.577,4 милиони евра, што претставува пораст од 241,1 милион евра во однос на крајот на 2017 година. Порастот на девизните резерви во најголем дел се должи на трансакциите за сметка на државата, што произлегува од издавањето на шестата еврообврзница на меѓународните финансиски пазари¹¹. Останатите текови имаа поумерено влијание врз промените кај девизните резерви во набљудуваниот период.

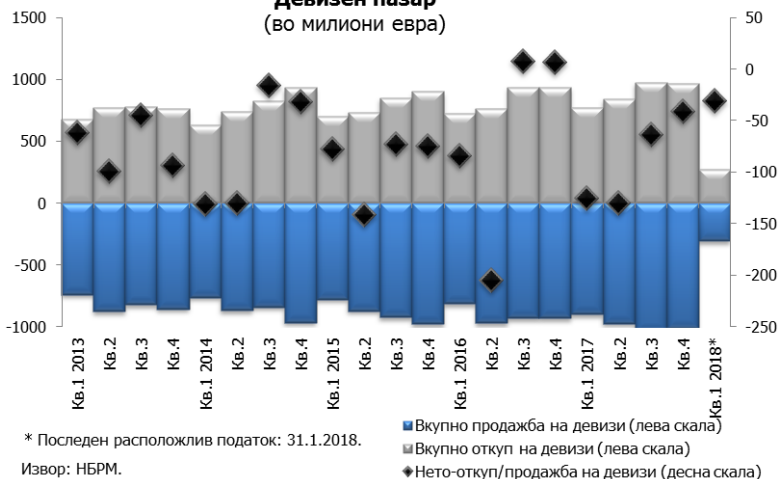
¹¹ На 11.1.2018 година на меѓународниот пазар на капитал беше издадена шестата еврообврзница на износ од 500 милиони евра со рок на достасување од 7 години и каматна стапка од 2,75%. Истовремено, извршен е предвремен откуп на една третина од еврообврзницата издадена во 2015 година на вкупен износ од 270 милиони евра. Воедно, кон крајот на месецот беше извршена отплата на достасан долг кон Дојче банк во износ од околу 100 милиони евра.

Фактори на промена на девизните резерви во јануари 2018 година (во милиони евра)

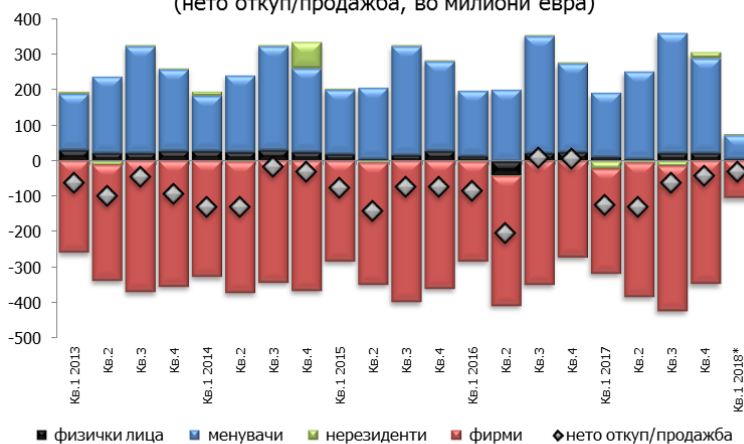
Извор: НБРМ.

Девизен пазар (во милиони евра)

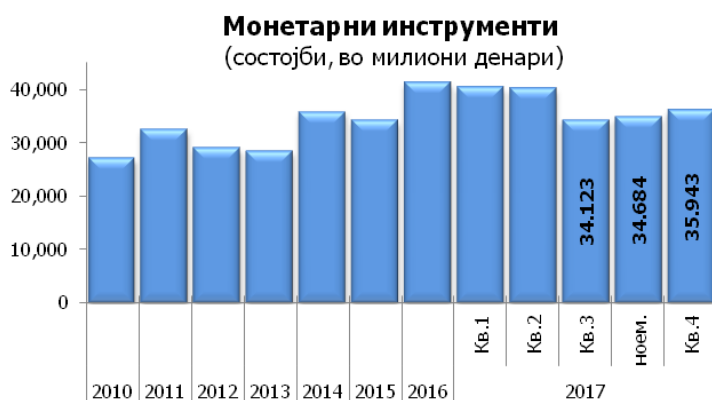
Во јануари 2018 година, на девизниот пазар на банките е остварена нето-продажба на девизи од 30,6 милиони евра, што е малку поумерено остварување во однос на истиот период од претходната година. Ваквата годишна промена се должи на посилниот раст на понудата во однос на побарувачката на девизи.

Структура на девизен пазар, (нето откуп/продажба, во милиони евра)

Секторската анализа покажува дека ваквите промени произлегуваат од нето-откупот од нерезидентите (наспроти остварената нето-продажба во јануари 2017 година) и повисокиот нето-откуп од менувачите, поместувања коишто се делумно ублажени од зголемената нето-продажба на фирмите.

Состојбата на монетарните инструменти во декември се зголеми во однос на претходниот месец. Во споредба со крајот на третиот квартал, состојбата на монетарните инструменти е умерено повисока наспроти очекувањата за нејзино намалување во овој период. Следствено на ваквите остварувања, монетарните инструменти придонесоа за повлекување ликвидност, наспроти очекувањата за креирање ликвидност во последниот квартал на 2017 година, согласно со октомвриската проекција.

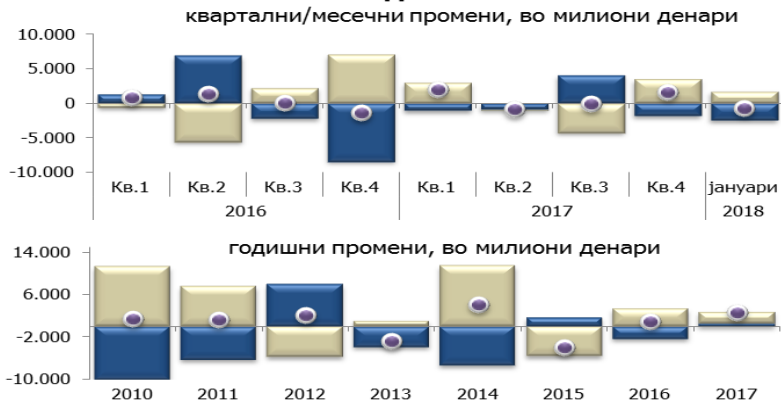

Извор: НБРМ.

Нето девизната актива на НБРМ по падот во ноември, во декември оствари солиден раст. Со тоа, состојбата на нето девизната актива на НБРМ на крајот на декември е повисока, во споредба со крајот на третото тримесечје, наспроти очекувањата за нејзино намалување во четвртиот квартал од годината, согласно со октомвриската проекција. Депозитите на државата и натаму се намалуваат, втор месец по ред, што е во согласност со очекувањата за четвртиот квартал.

Примарните пари во декември остварија раст на месечна основа, наспроти падот во претходниот месец. Во споредба со крајот на третото тримесечје, состојбата на примарните пари е повисока, што е согласно со очекувањата за раст во четвртиот квартал од годината, со октомвриските проекции.

Ликвидност на банки*

■ Автономни фактори-нето, промена ■ Мон. инструменти, нето
● Сметки на банки кај НБРМ

Извор: НБРМ.

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.

Автономни фактори*

■ Девизни интервенции ■ Трансакции на држава
■ Готови пари во оптек ■ Останати автономни фактори
● Автономни фактори, нето

Извор: НБРМ.

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување

Монетарни инструменти*

■ Благајнички записи ■ Депозити преку ноќ ■ Депозити на 7 дена
■ Репо операции ● Мон. инструменти, нето

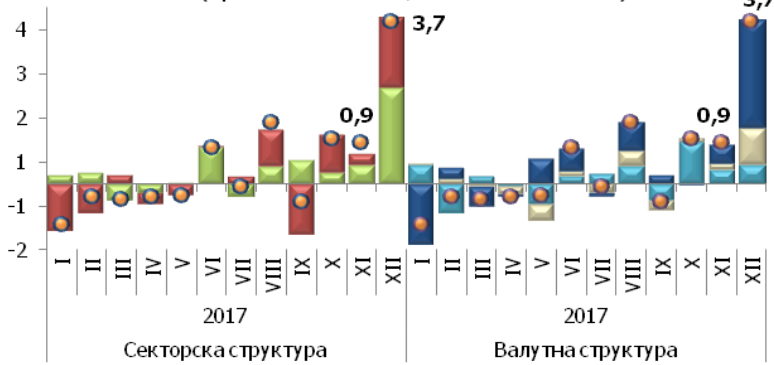
Извор: НБРМ.

*позитивна промена: креирање ликвидност, негативна промена: повлекување ликвидност.

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, во јануари, ликвидноста на банкарскиот систем се намали. При придонес на автономните фактори за раст на ликвидноста (во најголем дел како резултат на сезонскиот пад на готовите пари во оптек) и при непроменета понуда на благајнички записи, банките вишокот ликвидни средства го пласираа во депозити кај НБРМ.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., месечни податоци)

(придонеси во п.п., годишни податоци)

- Депозити во домашна валута
- Депозити во странска валута
- Депозитни пари
- Депозити на претпријатијата
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРМ.

Вкупните депозити кај банките во декември 2017 година забележаа значителен раст на месечна основа, во еден дел како резултат на влијанието на одредени сезонски фактори. Анализирани од секторски аспект, месечното зголемување од 3,7% во декември произлегува од депозитите на домаќинствата, при што позитивен, но релативно помал придонес кон растот имаат и депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, растот на депозитите во декември во најголем дел е под влијание на депозитите во домашна валута (вклучително и депозитните пари), додека придонесот на депозитите во странска валута е релативно мал.

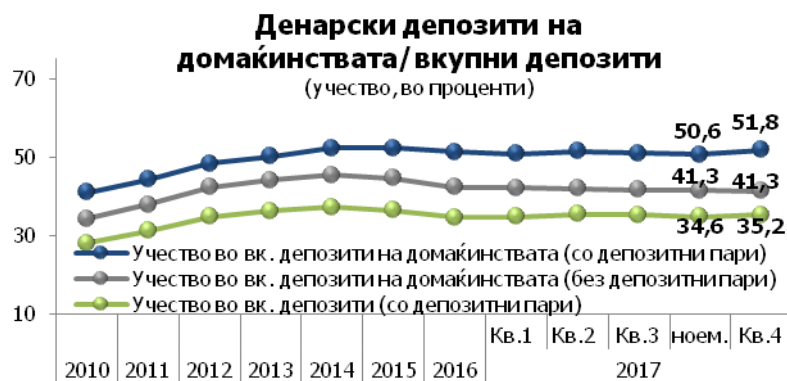
Остварениот раст на вкупните депозити во периодот октомври–декември 2017 година го надминува проектираниот депозитен раст со октомвриската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во декември изнесува 5,2% (5,8% во ноември) и е над проектираниот раст за четвртиот квартал на 2017 година (од 3,6%), согласно со октомвриската проекција. На годишно ниво, растот на вкупните депозити во декември, од секторски аспект, во најголем дел е резултат на растот на депозитите на домаќинствата, при мал позитивен придонес во годишниот раст и на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, годишниот раст на депозитите во најголем дел се должи на растот на депозитите во домашна валута (депозитните пари), при позитивен, но релативно помал придонес кон годишниот раст и на депозитите во странска валута.

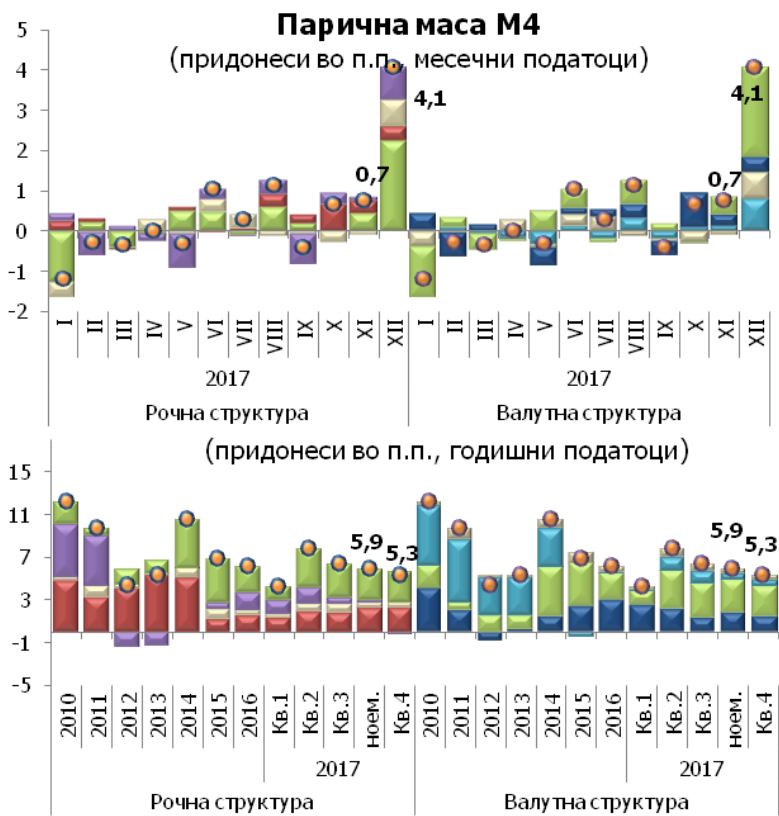
Извор: НБРМ.

Депозитите на домаќинствата во последниот месец од годината остварија значителен месечен раст, во најголем дел под влијание на сезонски фактори. Забрзувањето на месечниот раст на депозитите на домаќинствата (од 0,6% на 3,2%), пред сè е резултат на зголемувањето на депозитните пари, што е карактеристично за последниот месец од годината. Ваквиот раст во еден дел се објаснува со одредени фактори карактеристични за последниот месец од годината, како што се предвремената исплата на пензии¹² и исплати на дел од платите во приватниот сектор, исплати на бонуси и трошења на државата за исплати на субвенции. **На годишно ниво, стапката на раст на депозитите на домаќинствата изнесува 6,1%.** Со остварувањата во декември, учеството на денарските депозити (со депозитни пари) во вкупните депозити на домаќинствата забележа раст и во декември изнесува 51,8% (50,6% во ноември).

Извор: НБРМ.

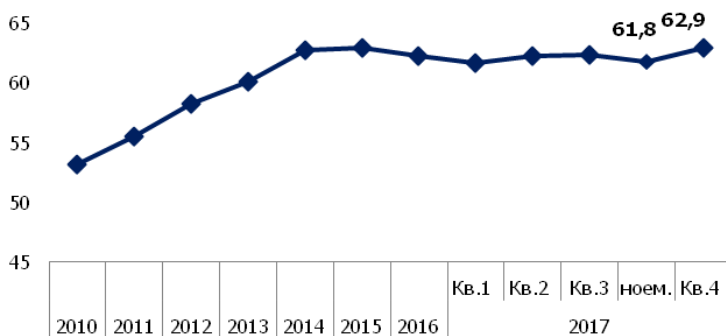
¹² Дел од банките ја исплатија декемвриската пензија на крајот на декември.

Најшироката парична маса М4 во декември оствари значителен месечен раст. Месечниот раст на најшироката парична маса (од 4,1%), во најголем дел се објаснува со зголемувањето на вкупните депозити, додека придонесот на готовите пари во оптек е умерено позитивен. На годишна основа, паричната маса е повисока за 5,3% (5,9% во ноември), што е над проектираниот раст од 4,1%. Со остварувањата во декември, учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса се зголеми на 62,9% (61,8% во претходниот месец).

Извор: НБРМ.

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4, во %

Извор: НБРМ.

Кредити на домаќинствата*
(придонеси во п.п., годишни податоци)

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРМ.

Сомнителни и спорни побарувања
(секторска структура и учество во вкупни кредити)

Извор: НБРМ.

Учеството на сомнителните и спорни побарувања во вкупните кредити во декември се намали на 6,3% (6,9% во ноември), што во најголем дел е резултат на намалувањето на сомнителните и спорни побарувања на претпријатијата.

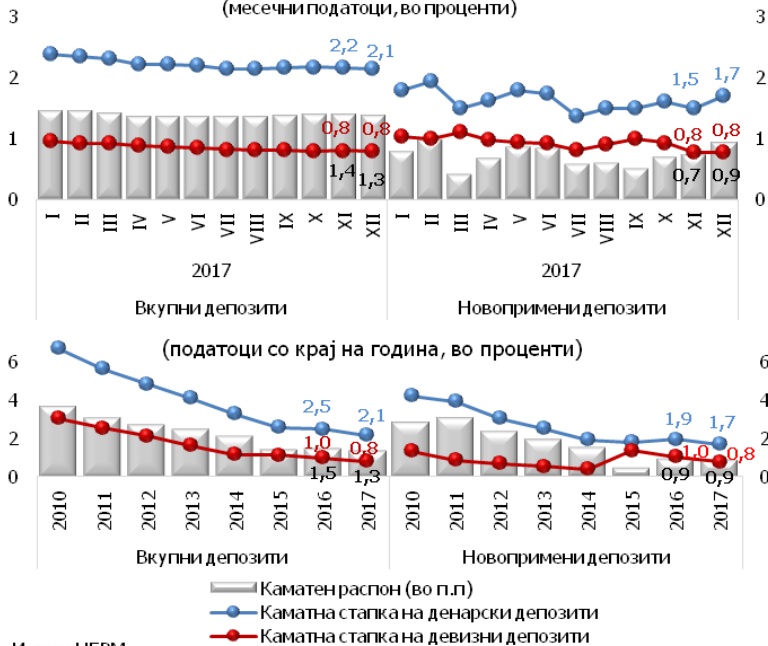
Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити
(во проценти)

Извор: НБРМ.

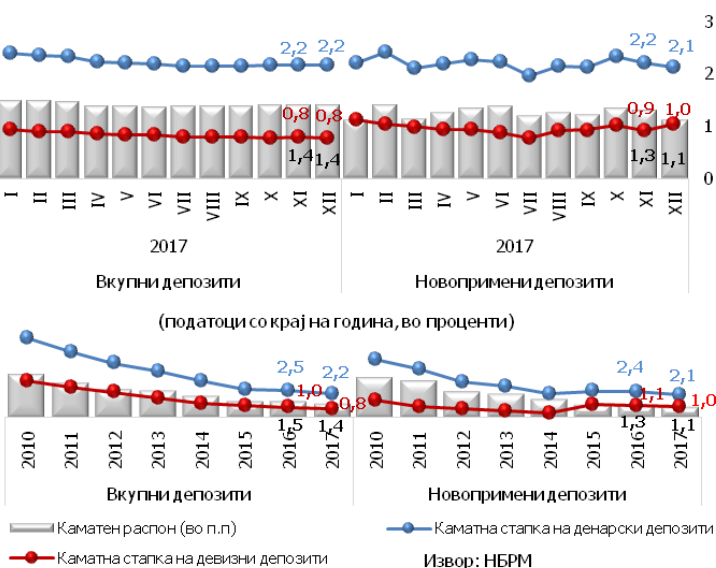
Искористеноста на депозитниот потенцијал за кредитирање на приватниот сектор во декември се намали на 87,9% во споредба со 88,4%, во претходниот месец. Намалувањето на соодносот помеѓу кредитите и депозитите е резултат на значителниот пораст на депозитите во споредба со растот на кредитите. Остварувањето во декември е пониско во споредба со очекувањата за четвртиот квартал на 2017 година, согласно со октомвриската проекција.

Каматни стапки на вкупните депозити
(месечни податоци, во проценти)

Каматните стапки на вкупните депозити во декември се намалија во споредба со претходниот месец, што придонесе за умерено намалување на распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити од 1,4 п.п. на 1,3 п.п. Кај **новопримените вкупни депозити**, каматниот распон помеѓу денарските и девизните депозити се зголеми од 0,7 п.п. на 0,9 п.п., при раст на каматните стапки на новопримените денарски депозити за 0,2 п.п. Сепак, во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења¹³.

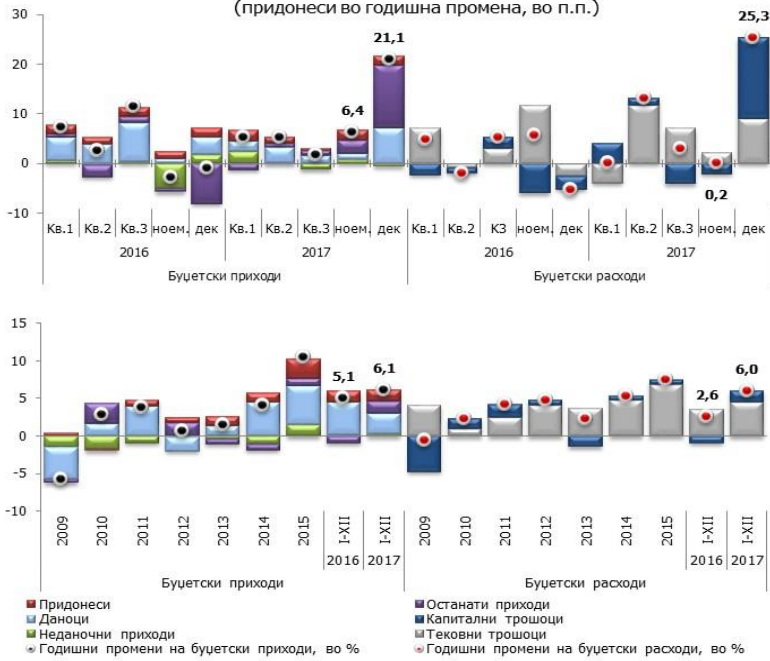
Каматни стапки на депозитите на домаќинствата
(месечни податоци, во проценти)

Каматните стапки на депозитите на домаќинствата во декември се задржаа на исто ниво како и во претходниот месец, при што распонот меѓу денарските и девизните каматни стапки и натаму е стабилен и изнесуваше 1,4 п.п. Кај **новопримените депозити на домаќинствата**, каматните стапки на новопримените денарски депозити остварија минимален пад од 0,1 п.п., додека каматните стапки на новопримените девизни депозити се зголемија за 0,1 п.п., при што каматниот распон се намали од 1,3 п.п. на 1,1 п.п.

¹³ Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие произлегуваат од обемот на новопримени депозити (кој од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

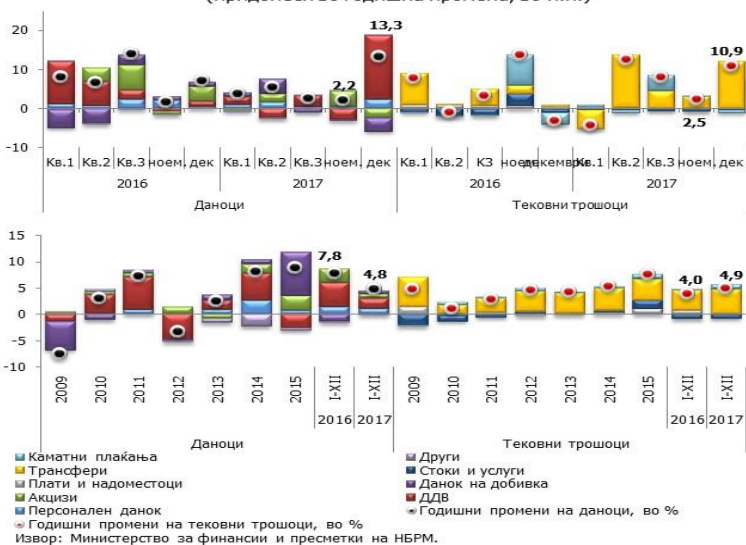
Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Вкупните буџетски приходи остварени во декември 2017 година во Буџетот на Република Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите) се повисоки за 21,1% на годишна основа, додека вкупните расходи се повисоки за 25,3%, на годишна основа. Повисоките буџетски приходи во најголем дел произлегуваат од остварувањата кај категоријата „останати приходи“¹⁴ и кај даноците (со најголем придонес на приливите врз основа на ДДВ), додека повисоките буџетски расходи во поголем дел се резултат на повисоките капитални трошоци, а позитивен, но помал придонес кон растот имаат и тековните трошоци.

На збирна основа, во 2017 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 6,1%, во споредба со претходната година, што во најголем дел е резултат на подобрите остварувања кај даноците, а позитивен, но помал придонес кон растот имаат и останатите приходи и придонесите. Буџетските расходи во 2017 година се повисоки за 6,0% на годишна основа, што главно произлегува од повисоките тековни трошоци.

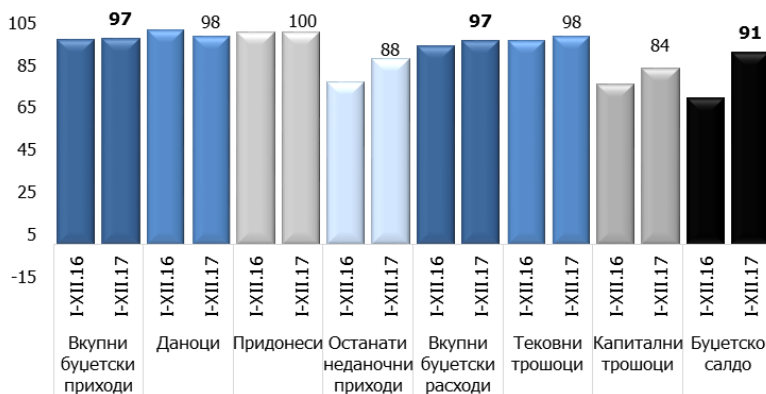
Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

На збирна основа, во 2017 година, приливите од даноци се повисоки за 4,8% на годишна основа, што во најголем дел произлегува од повисоките приливи врз основа на ДДВ и персоналниот данок на доход, а позитивен, но помал придонес кон годишниот раст имаат и акцизите и данокот на добивка. Кај тековните трошоци, годишниот раст во 2017 година изнесува 4,9%, со најголем придонес на трансферите.

¹⁴ Во оваа категорија се вклучени капиталните приходи, странските донации и приходите од наплатени заеми.

Реализација на Буџетот, по категории
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишен план*

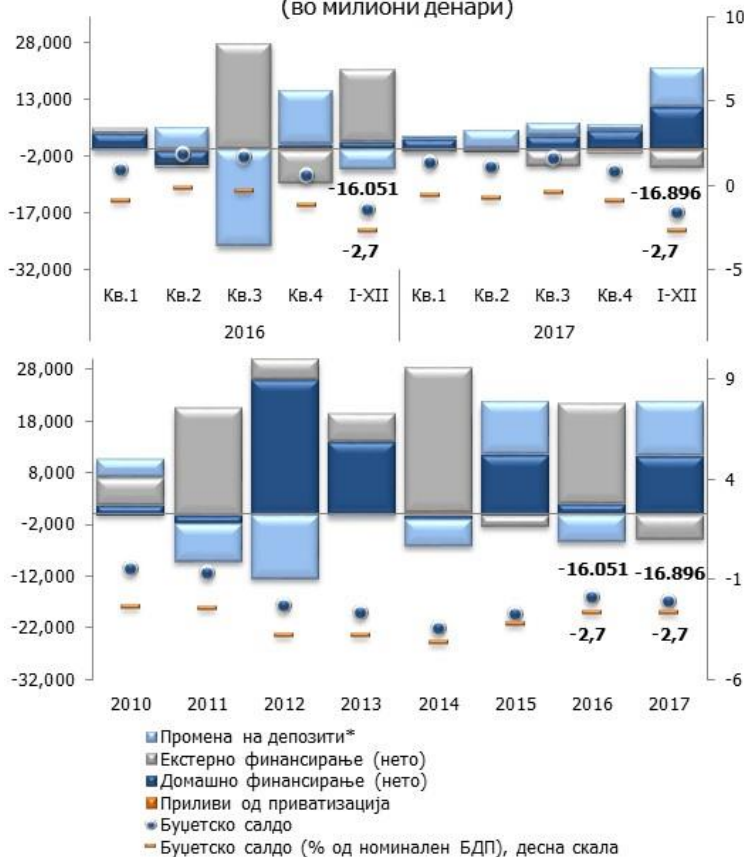

*за 2016 и 2017 година, пресметките се направени во однос на планираниот Буџет за 2016 и 2017 година.
Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРМ.

Остварените буџетски приходи во 2017 година претставуваат 97% од планираните годишни приходи, согласно со Ребалансот на Буџетот¹⁵. Анализирани по одделни категории буџетски приходи, остварувањето кај даноците и придонесите изнесува 98% и 100%, соодветно, додека остварувањето кај категоријата „останати неданочни приходи“¹⁶ изнесува 88%.

Во однос на буџетските расходи, во 2017 година се остварени 97% од планираните за 2017 година, при што остварувањето кај тековните трошоци изнесува 98%, додека остварувањето кај капиталните трошоци е пониско и изнесува 84%.

Финансирање на буџетското салдо
(во милиони денари)

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРМ.

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија.

Во 2017 година во Буџетот на Република Македонија беше остварен дефицит од 16.896 милиони денари, што претставува 2,7% од номиналниот БДП¹⁷. Остварениот буџетски дефицит во 2017 година претставува 91% од годишниот план, согласно со Ребалансот на Буџетот.

Остварениот дефицит во 2017 година беше финансиран од домашни извори, преку нето-емисија на нови државни хартии од вредност и повлекување депозити од сметката на државата кај Народната банка.

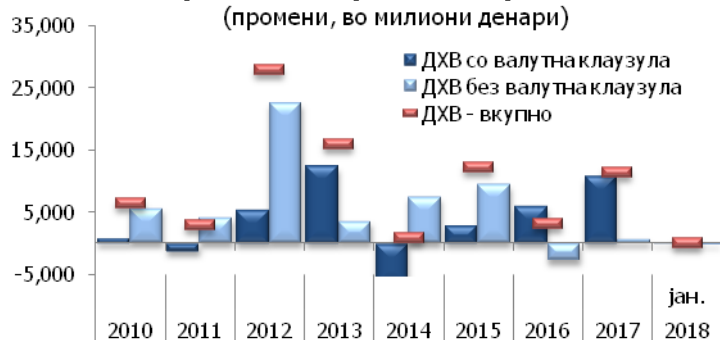
¹⁵ Споредбата е направена со Ребалансот на Буџетот од август 2017 година и прераспределбата на буџетските средства помеѓу буџетски корисници од ноември 2017 година.

¹⁶ Вклучува неданочни приходи, капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

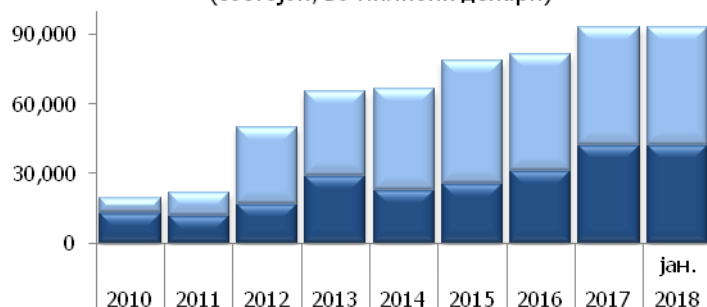
¹⁷ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2017 година се користени октомвриските проекции на НБРМ.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

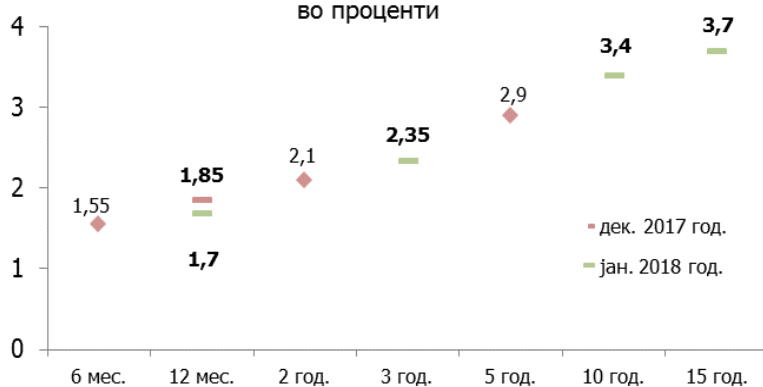

Извор: Министерство за финансии.

Состојбата на државните хартии од вредност на крајот на јануари 2018 година изнесува 92.582 милиона денари и во споредба со крајот на четвртиот квартал 2017 година е пониска за 2 милиона денари.

Каматни стапки на безризични државни хартии од вредност*

во проценти

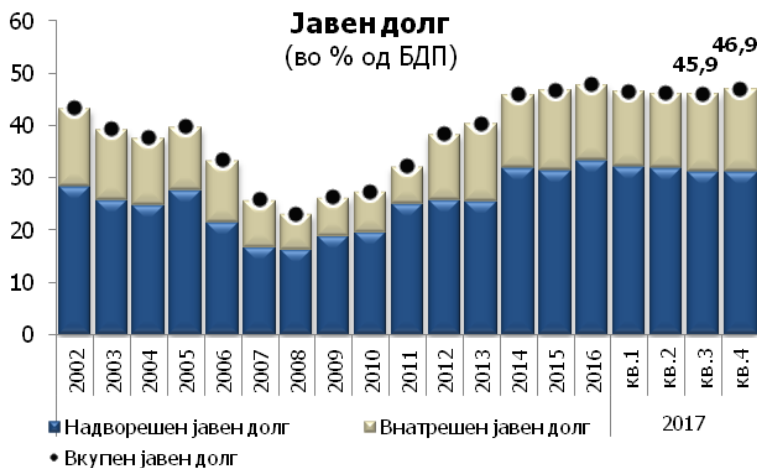

Извор: Министерство за финансии.

* каматните стапки на 6 мес. државни записи, 2 год. и 5 год. државни обврзници се од последни државни аукции (дек. 2017, окт. 2017 и дек 2016, соодветно). Податокот за 12-месечните државни записи во јануари претставува пондерирани просек од каматните стапки на двете аукции одржани во јануари.

Во јануари 2018 година, Министерството за финансии одржа две аукции за продажба на државни хартии од вредност. На аукциите беа понудени и остварени државни записи со рочност од 6 и од 12 месеци и државни обврзници со рочност од 3, 10 и од 15 години, со и без девизна клаузула.

Во текот на јануари (на 23.1.2018 година) Министерството за финансии ги намали каматните стапки на 12-месечните државни записи без девизна клаузула од 1,85% на 1,20% (за 0,65 п.п.) и на 15-годишните државни обврзници со девизна клаузула од 3,8% на 3,2% (за 0,60 п.п.). Истовремено, на оваа аукција за првпат беа понудени и остварени 15-годишни државни обврзници без девизна клаузула. Каматната стапка за 10-годишните државни обврзници изнесуваше 3,4%, додека за државните обврзници со рок на достасување од 15 години, каматната стапка беше утврдена на ниво од 3,7%.

Извор: Пресметки на НБРМ врз основа на податоци од Министерството за финансии.

Вкупниот јавен долг¹⁸, на крајот на четвртиот квартал на 2017 година, изнесува 46,9% од БДП¹⁹, што претставува зголемување од 0,9 п.п. во однос на претходниот квартал. Промената во најголем дел произлегува од зголемувањето кај внатрешниот долг (од 14,9% на 15,7% од БДП), при минимален раст на надворешниот долг (од 31,0% на 31,1% од БДП). Вкупниот државен долг во четвртиот квартал се зголеми за 0,8 п.п. од БДП, а мало зголемување (0,1 п.п. од БДП) на квартална основа беше забележано и кај долгот на јавните претпријатија.

¹⁸ Јавниот долг е дефиниран со Законот за јавен долг („Службен весник на РМ“ бр. 165/14) според кој тој претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, како и трговските друштва коишто се во целосна или во претежна сопственост на државата или на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје за кои државата има издадено државна гаранција.

¹⁹ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2017 година се користени октомвриските проекции на НБРМ.

Прилог 1

Хронологија на промените во поставеноста на монетарните инструменти на НБРМ и избрани одлуки од областа на супервизијата донесени во периодот од 2013 до 2017 година

јануари 2013 година

- Стапи во сила Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва (донесена во ноември 2012 година), со која се овозможува намалување на основата за задолжителна резерва на банките за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија, како и за вложувањата во должнички хартии од вредност во домашна валута без валутна клаузула, издадени од споменатите претпријатија. Одлуката предвидува и целосно ослободување од издвојување задолжителна резерва за обврските на банките за издадени должнички хартии од вредност во домашна валута и оригинален рок на достасување од најмалку две години. Одлуката ќе се применува заклучно со 2014 година, кога зависно од постигнатите резултати ќе се преиспита потребата од нејзината натамошна примена.
- Донесена е Одлуката за намалување на основната каматна стапка на благајничките записи од 3,75% на 3,5%. Истовремено беше намалена и каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 2% на 1,75%, како и на расположливите депозити преку ноќ од 1,0% на 0,75%.

март 2013 година

- Донесена е Одлуката за управување со кредитниот ризик, којашто почна да се применува од 1 декември 2013 година.

јули 2013 година

- Донесена е Одлуката за намалување на основната каматна стапка на благајничките записи од 3,5% на 3,25%. Истовремено беше намалена и каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 1,75% на 1,5%.
- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва со која се намалува стапката на задолжителната резерва за обврските на банките во домашна валута од 10% на 8%, со истовремено зголемување на стапката на задолжителната резерва за обврските во странска валута од 13% на 15%. Исто така, со измените се предвидува стапка на издвојување задолжителна резерва од 0% за обврските на банките кон нерезидентните финансиски друштва, со договорна рочност над една година, како и за сите обврски кон нерезидентите со договорна рочност над две години. За краткорочните обврски кон нерезидентните финансиски друштва во странска валута со договорна рочност до една година и натаму се применува стапка од 13%. Заради задржување на задолжителната резерва во денари и во евра на релативно стабилно ниво, со измените се предвидува зголемување на делот од задолжителната резерва во евра, којшто се исполнува во денари од 23% на 30%.

октомври 2013 година

- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките. Со оваа одлука се намалува процентот на орочените депозити за кој се претпоставува дека ќе се одлее од банките, од 80% на 60%, а почнува да се применува од 1 декември 2013 година. Со промената ќе се ослободи повеќе простор кај банките за долгорочно кредитирање на реалниот сектор.

ноември 2013 година

- Донесена е Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва со која се предвидува НБРМ да не плаќа надомест на издвоената задолжителна резерва (стапката на надомест претходно изнесуваше 1% на задолжителната резерва во денари и 0,1% на задолжителната резерва во евра). Одлуката се применува од 1 јануари 2014 година.
- Донесена е Одлуката за благајничките записи со која се воведува методологија за утврдување на потенцијалната побарувачка на благајнички записи. Во согласност со поставениот механизам, доколку на ниво на вкупниот банкарски систем се утврди дека постои повисока побарувачка од потенцијалната, банките коишто аукцираат со повисоки износи од сопствениот ликвидносен потенцијал, ќе имаат обврска разликата во однос на потенцијалот да ја пласираат во депозити со рок на достасување од седум дена.

февруари 2014 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматната стапка на расположливите депозити на седум дена од 1,5% на 1,25%.

април 2014 година

- Донесена е Одлуката за изменување и дополнување на методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, со која во постоечката одлука се вршат две измени коишто се би требало позитивно да придонесат за кредитната поддршка на деловните банки кон претпријатијата. Имено, со оваа одлука (а во согласност со промените во новата Регулатива на ЕУ бр. 575/2013 за прудентните барања за кредитните институции и инвестициските фирми), чинидбените гаранции, односно гаранциите со кои се гарантира извршување одредена работа, се издвојуваат како ставки со средно низок ризик, поради што за нив е предвиден понизок фактор на конверзија (20%), наместо досегашните 50%. Тоа би значело дека при пресметката на адекватноста на капиталот, овие вонбилансни ставки во помал дел би се третирале како билансни, што може да придонесе за подобрување на адекватноста на капиталот и да го поттикне кредитирањето на корпоративниот сектор. Другата новина што се воведува е мотивирана од меѓународната практика на формирање фондови од страна на нискоризични субјекти (централни влади или мултилатерални развојни банки), чијашто основна цел е финансирање развојни проекти. Финансирањето на овие проекти најчесто се врши преку една или повеќе комерцијални банки, коишто, исто така, учествуваат со своите средства, и тоа: преку поделба на изложеноста во точно определен сооднос помеѓу банката и фондот или преку давање гаранции или други слични инструменти со кои фондот (давателот на гаранцијата) гарантира покривање на дел од кредитниот ризик во случај на неплаќање на обврските од страна на должникот. Со цел да се опфатат ваквите случаи, се овозможува поповолен регулаторен третман на фондовите основани од една или повеќе централни влади, мултилатерални развојни

банки или јавни институции. За сите овие фондови, пондерот за ризичност ќе изнесува 0%, при што условот ќе биде финансирањето да се изврши со уплата во удели, односно билансните и вонбилансните активности да бидат покриени со капиталот на фондот.

септември 2014 година

- Заради натамошно канализирање на вишокот ликвидност на банките кон нефинансискиот сектор, во септември НБРМ го ревидира механизмот за пренос на побарувачката на благајнички записи којашто е над потенцијалот на банките во друг инструмент, т.е. инструментот расположливи депозити на седум дена. Во согласност со овие промени, за расположливите депозити на седум дена коишто банките ќе мора да ги издвојат доколку на аукциите на благајнички записи побаруваат повисок износ од потенцијалниот²⁰, е утврдена каматна стапка од 0%. За останатите средства коишто банките доброволно ќе ги пласираат во расположливи депозити на седум дена и натаму важи редовната каматна стапка.

септември 2014 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва, со која се продолжува примената на нестандартната мерка за намалување на основата за задолжителна резерва на деловните банки за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија. Основна цел на Одлуката е да се обезбеди натамошна поддршка на двата системски значајни сектора на економијата. Досегашната примена на оваа мерка даваше позитивни ефекти врз динамиката на кредитирањето, а со тоа и на целокупниот економски раст, придонесувајќи за намалување на трошокот за финансирање на претпријатијата од двата сектора, но послабо од потенцијалното. Во вакви услови, а имајќи ги предвид податоците што укажуваат на одредена неизвесност околу динамиката на кредитирањето на корпоративниот сектор во следниот период, Одлуката предвидува оваа нестандартна мерка да продолжи да се применува до 31 декември 2015 година.

октомври 2014 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ од 0,75% на 0,5% и на седумдневните депозити од 1,25% на 1%.

март 2015 година

- Донесена е Одлуката за намалување на каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ од 0,5% на 0,25% и на седумдневните депозити од 1% на 0,5%.
- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за благајничките записи, со која се предвидува нов начин на формирање на понудите на банките на аукциите на благајнички записи. Согласно со Одлуката, износот на понудата на поединечна банка се пресметува со примена на нејзиното соодветно процентуално учество во вкупната понуда на благајнички записи, намалена за износот на достасани благајнички записи на „Македонска банка за поддршка на развојот“ АД Скопје. Заради обезбедување на оперативната ефикасност во спроведувањето на аукциите од овој тип и поголема транспарентност кон банките, се предвидува НБРМ пред аукцијата да ги известува банките за максималниот износ на понуда којшто може

²⁰ За начинот на утврдување на потенцијалната побарувачка на благајнички записи видете во Одлуката за благајничките записи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 166/13).

да го достави секоја поединечна банка. Со примената на оваа можност за формирање на понудата на банките, се очекува и стабилизирање на побарувачката на нивото на понудениот износ, така што се надминува потребата од пресметка на потенцијална побарувачка и следствено се укинува обврската за издвојување на задолжителни седумдневни депозити за банките кога побарувачката на аукцијата ја надминува потенцијалната побарувачка.

април 2015 година

- Донесена е Одлуката за кредитот во крајна инстанца со која покрај постојните можности за одобрување кредит во крајна инстанца на банките со залог на должнички хартии од вредност, девизи и побарувања на банките од Народната банка, се воведува можноста за одобрување на овој кредит и со залог на побарувањата на банките од клиенти. Се предвидува овој модалитет на кредитот во крајна инстанца да се активира доколку банката не располага со должнички хартии од вредност и девизи. Во Одлуката се прецизираат и видовите побарувања, коишто се прифатливи за Народната банка, како обезбедување за кредитот во крајна инстанца.

јуни 2015 година

- Советот на Народната банка донесе превентивни мерки за управување со капиталните текови на Република Македонија кон Република Грција. Превентивните мерки се однесуваат на ограничување на капиталните одливи од резидентите на Република Македонија (физичките и правните лица) кон грчките субјекти врз основа на новосклучени капитални трансакции, но не и на ограничување на одливите врз основа на пристигнати плаќања за веќе склучени капитални трансакции. Со овие мерки, се ограничуваат само капиталните одливи кон Република Грција и кон субјекти од Република Грција (како што се одливите за основање друштво, вложување во хартии од вредност, вложување во документи за удел во инвестициски фондови, вложување во инвестициско злато, финансиски кредити, долгорочни заеми и слично), но не се блокира ниту на каков било начин се отежнува сегашното и идното комерцијално работење со субјектите од Република Грција. Тековните трансакции и натаму се слободни. Исто така, за да се задржи сигурноста на странските инвеститори за остварување на правата од нивната сопственост во Република Македонија, не се ограничуваат ниту одливите врз основа на остварените дивиденди. Понатаму, заради обезбедување на средствата коишто ги имаат домашните банки во банките во Република Грција, македонските банки се должни да ги повлечат сите кредити и депозити од банките со седиште во Република Грција и нивните филијали и подружници во Република Грција или во странство, без оглед на договорената рочност. Сепак, за да се овозможи непреченото одвивање на платниот промет со странство за трансакциите коишто не се забранети, е направен исклучок од ова барање за средствата на тековните (кореспондентните) сметки кај тие банки. Досегашните претпазливи и супервизорски мерки и лимити за банките во однос на вложувањата во хартии од вредност вклучително и грчките хартии од вредност, се надополнети со експлицитна забрана за сите резиденти, за вложување во грчки хартии од вредност. Станува збор за заштитни мерки со привремен карактер, коишто се воведени заради заштита од позначително нарушување на рамнотежата во билансот на плаќања и нарушување на стабилноста на финансискиот систем како последица од евентуалните позначителни одливи на капитал од Република Македонија кон Република Грција.

август 2015 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за задолжителната резерва, со која се врши намалување на стапката на задолжителната

резерва за обврските на банките кон физички лица во домашна валута со договорна рочност над една година, од 8% на 0%, со што овие обврски добиваат ист третман како и обврските над две години, за кои веќе се применува стапка 0% од 2012 година. Имајќи предвид дека со измената банките се ослободуваат од задолжителната резерва за депозити на физички лица во денари со рочност повисока од една година, се очекува дека оваа мерка соодветно би придонесла за поголема понуда на штедни производи во денари со стимулативни каматни стапки.

- Советот на Народна банка ја донесе Одлуката за изменување на Одлуката за благајнички записи, со која се предвидува приспособување на механизмот на учество на аукцијата на благајнички записи на Народната банка, каде што основен критериум ќе биде поединечното учество на банките во вкупните обврски во домашна валута без валутна клаузула на банкарскиот систем. Со измените, Народната банка продолжува со поддршката на штедењето на физичките лица во домашна валута и на подолг рок, што им остава простор на банките за активна кредитна поддршка на приватниот сектор.

декември 2015 година

- Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, со која се воведуваат мерки за забавување на растот на долгорочните потрошувачки кредити. Со мерката се зголемува капиталното барање за банките за долгорочните потрошувачки кредити со рок еднаков или подолг од осум години. Така, пондерот на ризичност на побарувањата врз основа на потрошувачки кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години се зголемува од 75%, односно 100%, на 150%. За да не се предизвикаат поголеми потреси на пазарот на потрошувачкото кредитирање, а сепак стапките на раст да се сведат на умерено ниво, оваа мерка е насочена само кон новоодобрените долгорочни потрошувачки кредити, односно кредитите со рок еднаков или подолг од осум години одобрени по 1.1.2016 година. Воедно, со оваа одлука се воведува и повисоко капитално барање (пондер на ризичност од 75%) за растот на пречекорувањата на трансакциските сметки и кредитните картички остварен во однос на 31 декември 2015 година. Целта на оваа одлука е да се спречи можноста од пренасочување кон овој тип задолжување, како резултат на мерката за забавување на потрошувачките кредити. Исто така, со оваа одлука, се создаваат услови за олеснување на пристапот на правните лица. Имено, се намалува капиталното барање за издадените гаранции од страна на банките со кои се гарантира плаќање врз основа на одреден деловен однос на клиентот и за побарувањата на банките коишто се обезбедени со деловен простор којшто исполнува определени услови. На овој начин се овозможува банките да одвојуваат понизок износ на капитал за кредитногаранциското работење со правните лица, вклучително и малите и средните претпријатија, што може да предизвика намалување на трошокот на банките, а со тоа и на клиентите за овој тип работење.
- Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за управување со кредитниот ризик, според која, почнувајќи од 1 јануари а заклучно со 30 јуни 2016 година, банките ќе вршат отписи на сите побарувања коишто се целосно резервирани подолго од две години, односно кај кои пред најмалку две години банката го утврдила и целосно го покрила кредитниот ризик од ненаплата. Согласно со постојната регулатива, банките се должни целосно да ги резервираат побарувањата каде што клиентот доцнел најмалку една, па сè до пет години доколку има одредено обезбедување, а со новата мерка, по истекот на две години откако целосно ги резервирала, банката е должна да ги отпише. Притоа, банките и понатаму ќе имаат можност и обврска да преземаат активности за наплата на овие побарувања, иако се отпишани. Мерката не предизвикува дополнителни трошоци за банките, бидејќи се

отпишуваат побарувања коишто се веќе целосно резервирани, најмалку пред две години.

- Советот на Народната банка одлучи да се продолжи со примената на нестандардната мерка за намалување на основата за задолжителна резерва во денари на деловните банки за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија за дополнителни две години, заклучно со крајот на 2017 година.
- На 29 декември 2015 година престана да важи Одлуката за воведување посебни заштитни мерки, којашто беше донесена од страна на Советот на Народната банка на 28 јуни 2015 година поради должничката криза во Грција во тој период. Мерките се донесоа заради заштита од опасноста од нарушување на рамнотежата во билансот на плаќања или на стабилноста на финансискиот систем на Република Македонија, како последица на евентуалните позначителни одливи на капитал од Република Македонија кон Грција. Тие беа со привремен карактер за период од најмногу шест месеци, со можност за продолжување на нивната примена. Заштитните мерки ја постигнаа целта заради која беа воведени, односно оневозможија поголеми капитални одливи од Република Македонија, не нарушувајќи го притоа деловното работење на домашните компании со грчки субјекти. Рамнотежата во билансот на плаќања и стабилноста на домашниот банкарски систем беа одржани. Состојбата во Грција веќе одреден период се стабилизира. Кредиторите продолжија со финансиското поддржување на Грција, којашто, пак, се обврза да применува економски и социјални реформи, како и мерки за штедење. Поради тоа, со истекот на шестмесечната важност на заштитните мерки на 28 декември 2015 година, односно почнувајќи од 29 декември 2015 година, оваа одлука веќе не е во примена.

мај 2016 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 3 мај 2016 година, беше одлучено каматната стапка на благајничките записи да биде зголемена за 0,75 процентни поени, од 3,25% на 4%. Одлуката за затегнување на монетарната политика е реакција на зголемената побарувачка на девизи и притисоците врз депозитната база на банките, коишто во целост се последица на влошените очекувања на економските субјекти, предизвикани од нестабилната политичка состојба во земјата. Со тоа, промената на каматната стапка е одговор на делувањето на фактори од неекономска природа.
- Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за задолжителната резерва, со која ја зголеми стапката на задолжителната резерва за обврски на банките во домашна валута со валутна клаузула. Мерката е во насока на натамошно поттикнување на процесот на денаризација на депозитите во домашниот банкарски систем. Со оглед на незначителното учество на овие обврски во билансите на банките, измените се исклучиво заради натамошно задржување на ниската склоност на економските субјекти за пласирање на овој вид на депозити во домашните деловни банки.
- заради одржување и зголемување на депозитите во домашниот банкарски систем, Советот на Народната банка ги преиспита и ги подобри условите за пласирање девизни депозити на домашните банки во Народната банка и ја усвои Одлуката за девизниот депозит кај Народната банка на Република Македонија. Во таа смисла, почнувајќи од 13 мај 2016 година, банките можат да пласираат девизни депозити во централната банка по повисоки каматни стапки од тековните негативни каматни стапки, коишто преовладуваат на меѓународните финансиски пазари. Се очекува дека оваа мерка ќе придонесе за намалување на трошоците на домашните банки, што следствено би

придонело за повисоки каматни стапки за депозитите на нивните клиенти, домашните правни и физички лица.

октомври 2016 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 25 октомври 2016 година, беше одлучено да не се нудат дополнителни девизни депозити, коишто банките би ги пласирале во НБРМ.

декември 2016 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 13 декември 2016 година, беше одлучено каматната стапка на благајничките записи да се намали за 0,25 процентни поени и таа да изнесува 3,75%, а понудата на благајнички записи на аукцијата на 14 декември да се зголеми од 22.000 милиони денари на 23.000 милиони денари.
- Советот на Народната банка ја усвои Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот. Оваа Одлука е дел од процесот на усогласување на домашната регулатива со реформите на меѓународниот капитален стандард Базел 3, како и со одредбите на европската Регулатива 575/2013 за прудентните барања за кредитните институции и инвестициските фирми, во делот на структурата на сопствените средства на банките. Најзначајните измени се однесуваат на зајакнување на квалитетот на сопствените средства, како од аспект на нивната структура, така и од аспект на критериумите што треба да ги исполнат одредени позиции за да можат да бидат дел од сопствените средства на банките. Во овој контекст, сопствените средства и натаму се делат на основен и дополнителен капитал, **но со новата одлука се менува структурата на основниот капитал којшто се дели на редовен основен капитал и додатен основен капитал**. Во редовниот основен капитал се вклучуваат капитални позиции со највисок квалитет (акционерски капитал и резерви) коишто се во целост и веднаш на располагање за покривање на ризиците и загубите за време на работењето на банката. Новата компонента на сопствените средства, дополнителниот основен капитал, содржи инструменти коишто, меѓу другото, содржат клаузула за нивно претворање во инструменти од редовниот основен капитал или за нивен отпис на времена или на трајна основа (намалување на вредноста на нивната главница), доколку настане т.н. критичен настан. **Со промените на одлуката за адекватноста на капиталот досегашните ограничувања во однос на големината и соодносот на одделните елементи на сопствените средства се заменуваат со законски пропишаните минимални стапки за редовниот основен капитал, основниот капитал и сопствените средства**, односно 4,5% за редовниот основен капитал, 6% за основниот капитал и 8% за сопствените средства од активата пондерирана според ризиците. На овој начин, најголемо значење се дава на позициите од редовниот основен капитал (акции, резерви, задржана нераспоредена добивка), како капитални позиции со највисок квалитет.

јануари 2017 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 10 јануари 2017 година, беше одлучено каматната стапка на благајничките записи да се намали за 0,25 процентни поени и таа да изнесува 3,5%, а понудата на благајнички записи да се зголеми од 23.000 милиони денари на 25.000 милиони денари.

февруари 2017 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 14 февруари 2017 година, беше одлучено каматната стапка на благајничките записи да се намали за 0,25 процентни поени и таа да изнесува 3,25%, а понудата на благајнички записи да биде непроменета, на ниво од 25.000 милиони денари.
- На редовната седница на Советот на НБРМ, одржана на 27 февруари 2017 година, беа усвоени повеќе одлуки коишто произлегуваат од измените и дополнувањата на Законот за банките од октомври 2016 година, заради усогласување со Базелската капитална спогодба, т.н. Базел 3, како и со соодветните европски регулативи. Со измените на Законот за банките од октомври 2016 година, банките се должни да одржуваат соодветен износ на капитал за покривање на т.н. заштитни слоеви на капиталот. Во Законот се пропишани четири заштитни слоеви на капиталот: (1) заштитен слој за зачувување на капиталот утврден на нивото од 2,5% од активата пондерирана според ризиците; (2) противцикличен заштитен слој на капиталот којшто може да изнесува 2,5% од активата пондерирана според ризиците, но и повеќе во зависност од други системски фактори/показатели, (3) заштитен слој на капиталот за системски значајни банки којшто се движи од 1% до 3,5% од активата пондерирана според ризиците и (4) системски заштитен слој на капиталот којшто може да се движи од 1% до 3% од активата пондерирана според ризиците. Согласно со одредбите од Законот за банките врз оваа основа, Советот ги усвои следниве одлуки:
 - Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки, со која се пропишува начинот на утврдување на системски значајните банки, односно банките чиешто работење е значајно за стабилноста на целокупниот банкарски систем. Исто така, се определија висината на заштитниот слој на капиталот којшто системски значајните банки треба да го исполнуваат во зависност од нивото на системска значајност. Воедно, беше усвоена и одлуката за методологијата за изработка на план на заздравување на системски значајните банки, којшто утврдените системски значајни банки се должни да го достават до Народната банка.
 - Одлуката за методологијата за утврдување на стапката на противцикличен заштитен слој на капиталот за изложеност во Република Македонија. Овој заштитен слој има за цел да ги ограничи ризиците поврзани со кредитниот раст, така што тој се воведува при висок кредитен раст, врз основа на пропишани критериуми.
 - Одлуката за методологија за утврдување максимален износ на распределба на резултатот од работењето, во која се предвидува ограничување за распределба на резултатот од работењето на банката, доколку таа не одржува соодветен износ на заштитни слоеви на капиталот. Заштитните слоеви на капиталот се исполнуваат само со најквалитетните капитални позиции, односно т.н. редовен основен капитал.
 - Одлуката за методологијата за управување со ризикот на задолженост, којашто претставува стандард од Базелската капитална спогодба, Базел 3, и европските банкарски регулативи и со неа се воведува стапката на задолженост (англ. leverage ratio), како сооднос помеѓу капиталот и активностите на банката. Банките во РМ имаат исклучително ниска задолженост, а целта на воведувањето на овој стандард на меѓународно ниво беше заштита од евентуално преголемо задолжување на банките, во услови на задоволително ниво на адекватност на капиталот.

март 2017 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 14 март 2017 година, беше одлучено понудата на благајнички записи да се зголеми од 25.000 милиони денари на 30.000 милиони денари.

јули 2017 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 11 јули 2017 година, беше одлучено понудата на благајнички записи да се намали од 30.000 милиони денари на 27.500 милиони денари.

август 2017 година

- На редовната седница на Комитетот за оперативна монетарна политика на НБРМ, одржана на 8 август 2017 година, беше одлучено понудата на благајнички записи да се намали од 27.500 милиони денари на 25.000 милиони денари.

декември 2017 година

- На редовната седница на Советот на НБРМ, одржана на 21 декември 2017 година, Советот одлучи да се продолжи со примената на нестандартната мерка за намалување на основата за задолжителна резерва во денари на деловните банки за износот на новоодобрените кредити на нето-извозниците и на домашните производители на електрична енергија за дополнителни две години.